

Mål och budget

Planperioden 2022-2024

REGION
SÖRMLAND

Innehåll

Inledning	3
Översikt över verksamheten	4
Ekonomiska förutsättningar	17
Plan för måluppfyllelse	28
Patientavgifter	45
Ägardirektiv 2022-2024	46
Intern kontroll	48
Program för uppföljning av privata utförare	49

Inledning

Detta är Socialdemokraternas, Vård för pengarnas och Centerpartiets sista budget för mandatperioden. Det har på många sätt varit en extrem mandatperiod. Tre år av utveckling, omställning och nybyggnation.

Det har varit tre år av ständig utveckling mot högre kvalitet inom hälso- och sjukvården, en utveckling av digitalisering inom hälso- och sjukvården och en utveckling av samarbetet med våra kommuner kring till exempel att våra barn och unga ska må bättre. Det har varit en omställning mot den goda och nära vården med ett starkt fokus på primärvården. Sedan coronapandemin slog till har det varit år av omställning inom våra verksamheter för att möta dess konsekvenser. Sist men inte minst har det varit tre år fulla av arbete med att få våra nya sjukhusbyggnader på plats.

Vi är stolta, men vi är inte nöjda. Stolta över det arbete som våra medarbetare utfört under dessa extrema tider. Stolta över att vi klarat av att fortsätta bygga våra nya sjukhus där våra patienter kan få det allra bästa bemötandet. Stolta över det ansvar som regionen har tagit i den regionala utvecklingen och det stöd vi gett till näringslivet under pandemin. Vi känner stor förståelse för att vi har vård som på grund av covid-19 har flyttats fram och att vi därmed har fått försämrad tillgänglighet och coronaköer. Men trots att vi förstår varför tillgängligheten brister är vi givetvis inte nöjda. Sörmlänningen har rätt att få vård i tid.

Coronapandemin och dess konsekvenser kommer även under 2022 påverka sörmlänningen och Regi-

on Sörmland kommer att ha fullt fokus på att möta dessa utmaningar. Det handlar om att ta hand om bristande tillgänglighet och framflyttad vård i coronavirusets spår. Det handlar om att se till så att våra medarbetare kan få den återhämtning och kompetensutveckling som fått anstå. Det handlar om att Region Sörmland som är ansvarig för regional utveckling gör sitt för att stötta våra företag för att de ska gå starka ur den kris vi är och har varit i.

Genom att vi har en god ekonomi i grunden och att vi har en regering som ser våra behov kan vi möta dessa utmaningar med rak rygg och skjuta till de resurser som behövs för att klara pandemin konsekvenser. Vi klarar även av att fortsätta vårt arbete med att förstärka primärvården, lägga mer resurser på våra barn och unga samt bygga ut vår intensivvårds- och operationskapacitet. Sist men inte minst så kan vi skjuta till resurser så att vi som region klarar av att möta vår generations största framtidsutmaning - klimatet.

Vi är som sagt stolta. Stolta över vår region, våra medarbetare, vårt samarbete med Sörmlands kommuner och andra aktörer. Vi ser fram emot mandatperiodens fjärde år och vi kommer att göra vårt yttersta för att regionen ska fortsätta utvecklas lika positivt under detta år som den gjort under de tre första.

Monica Johansson
Socialdemokraterna

Jonas Lindeberg
Vård för Pengarna

Mattias Claesson
Centerpartiet

Översikt över verksamheten

Coronapandemin har fortsatt att vara i fokus under 2021 även om den nu ser ut att klinga av och samhället öppnar upp. Detta innebär att Region Sörmland förhoppningsvis åter kommer att fokusera på ordinarie verksamhet och samtidigt komma ikapp eller återställa konsekvenser av coronapandemins framfart. Fortfarande är det svårt att säga hur det nya normala kommer att se ut men vi närmar oss successivt ett nytt läge.

Sveriges Kommuner och Regioners (SKR) skatteunderlagsprognos vilar på ett scenario fram till 2024 där svensk ekonomi når normalkonjunktur mot slutet av 2023. I år hämtar sig såväl bruttonationalprodukten (BNP) som arbetade timmar starkt men även 2022 räknar man med hög tillväxt. Uppgången för sysselsättningen efter den djupa konjunktursvackan 2020 antas ske med fördröjning i förhållande till återhämtningen av BNP. Speciellt antalet sysselsatta bedöms öka relativt sett långsamt bland annat som följd av en stigande medelarbetstid.

Osäkerheten kring ekonomin är fortfarande stor, både i världen, Sverige och Region Sörmland. Skatteprognoserna har under coronapandemin varit väldigt ryckiga vilket har medfört att det har varit svårt att planera på längre sikt. De statsbidrag som tillfaller regionen är i många fall kortsiktiga eftersom flera av statsbidragen avslutas under planperioden. Regionen är beroende av statsbidrag för delar av befintlig verksamhet så det är olyckligt att förutsättningarna inte sträcker sig över hela planperioden. Förutsättningarna är kortsiktiga och i vissa fall oklara.

Nyckeltal

	BOKSLUT 2020	REV BUDGET 2021	BUDGET 2022	PLAN 2023	PLAN 2024
Verksamhetens intäkter (mnkr)	3 773	3 100	3 200	2 850	2 700
Verksamhetens kostnader (mnkr)	-12 833	-13 258	-13 764	-13 546	-13 712
Nettokostnadsökning, %	-3,1	12,1	4,0	1,2	3,0
Skatteintäkter och statsbidrag (mnkr)	9 605	9 719	10 290	10 535	10 857
Verksamhetens resultat (mnkr)	545	-439	-274	-161	-155
Finansnetto (mnkr)	302	119	189	206	230
Årets resultat (mnkr)	847	-320	-85	45	75
Balanskravsresultat (mnkr)	97	0	0	45	75
Soliditet (%)	34	27,3	26,4	24,9	23,8
Soliditet inklusive totala pensionsförbindelser (%)	6	1,5	4,2	4,9	5,8
Investeringar (mnkr)	1 119	1 537	1 599	1 239	1 039

Bild över Region Sörmlands organisation

Den demografiska utvecklingen kommer att ge stora utmaningar och långsiktiga effekter på ekonomi och bemanning. Det blir en stor utmaning att både effektivisera verksamheten och komma ikapp med sådant som inte kunnat göras till följd av coronapandemin.

Regionerna kommer över tid att behöva genomföra stora effektiviseringar och ställa om arbetet genom förebyggande insatser och användande av ny teknik för att klara sin ekonomi kommande år. Det finns möjligheter att öka effektiviteten genom omställning till öppen och nära vård, så att patienterna i lägre grad behöver nyttja den slutna somatiska vården. För att klara de ökade behoven måste även den somatiska vården öka produktiviteten.

Region Sörmlands organisation

REGIONFULLMÄKTIGE

Regionfullmäktige är det högsta beslutande organet på regional nivå och tar beslut i regionens viktigaste frågor. Fullmäktige representerar befolkningen och har det yttersta ansvaret inför medborgarna och detta ansvar utkräver medborgarna genom att rösta i de allmänna valen. Mellan valen är det fullmäktige som bedömer och prövar ansvarstagandet inom regionens organisation. Det gör fullmäktige i egenskap av uppdragsgivare till de nämnder, styrelser och beredningar som fullmäktige utser.

Enligt kommunallagen kapitel 3 §§ 3–4 ska fullmäktige tillsätta en styrelse och de nämnder som utöver styrelsen behövs för att fullgöra regionens uppgifter enligt lag och särskilda författningar, och för verksamheten i övrigt. Fullmäktige ska enligt kapitel 6 § 2, om inte något annat anges i lag eller annan författning, bestämma nämndernas verksamhetsområden och inbördes förhållanden.

Fullmäktige beslutar enligt kapitel 5 § 1 i ärenden av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt för regionen, främst:

- Mål och riktlinjer för verksamheten
- Budget, skatt och andra viktiga ekonomiska frågor
- Nämndernas organisation och verksamhetsformer
- Val av ledamöter och ersättare i nämnder och beredningar
- Val av revisorer
- Grunderna för ekonomiska förmåner till förtroendevalda
- Årsredovisning och ansvarsfrihet
- Folkomröstning i kommunen eller regionen och
- Extra val till fullmäktige

Regionfullmäktige har 79 ledamöter.

REVISIONEN

Regionens revisorer har på fullmäktiges uppdrag en kontrollerande roll och ska årligen granska all verksamhet i Region Sörmland. Revisorernas granskning är en del av regionfullmäktiges kontroll och uppföljning och ger därmed ett samlat underlag för ansvarsprövningen.

Revisionen granskar huruvida regionens verk-

Verksamheten bedrivs effektivt och ändamålsenligt, att räkenskaperna ger en rättvisande bild samt att nämndernas interna kontroll över ekonomi och verksamhet är tillfredsställande. Granskningen av regionens olika verksamheter sker utifrån en årligen upprättad plan och resultatet redovisas för fullmäktige och berörda enheter. Revisorenas uppdrag följer av kommunallag, aktiebolagslag samt revisionsreglemente och god redovisningssed för kommunal verksamhet. I revisionsarbetet biträds regionens förtroendevalda revisorer av externa specialister, auktoriserade revisorer och av revisionskontoret.

REGIONSTYRELSEN

Regionstyrelsen är regionens ledande politiska förvaltningsorgan och har det övergripande ansvaret för regionens utveckling och ekonomiska ställning.

Styrelsen är hälso- och sjukvårdsnämnd, förutom primärvård och rättspsykiatri, och utövar därmed den övergripande planeringen av hälso- och sjukvård samt rehabilitering. Som hälso- och sjukvårdsnämnd har styrelsen vårdgivaransvar. Styrelsen ansvarar för regionens överenskommelser/beställningar av hälso- och sjukvård inom primärvården, privata vårdgivare och Folkhälso- och sjukvården Sörmland AB. Styrelsen ansvarar även för regionens överenskommelser/beställningar av platser på Regionsjukhuset Karsudden.

Styrelsen är fullmäktiges beredande och verkställande organ. Styrelsen leder, styr och samordnar förvaltningen av regionens angelägenheter och har uppsikt över övriga nämnders och bolags verksamhet. Styrelsen utarbetar planeringsföresättningar och utfärdar anvisningar till nämnderna och styrelsens förvaltningar rörande förslag till budget samt ekonomi och verksamhetsuppföljning. Styrelsen ansvarar för beställning av tågtrafik och regional stomlinjetrafik med buss.

Styrelsen har hand om den ekonomiska förvaltningen och följer de frågor som kan inverka på regionens utveckling och ekonomiska ställning. Styrelsen ska hos fullmäktige eller andra myndigheter och organ göra de framställningar styrelsen finner påkallade.

Styrelsen är regionens centrala arbetsgivarorgan och har ett övergripande arbetsgivaransvar. Styrelsen företräder arbetsgivaren Region Sörmland enligt lagen om medbestämmanderätt och har arbetsmiljöansvar för verksamhet inom styrelsens ansvarsområde.

REGIONALA UTVECKLINGSNÄMNDEN

Regionala utvecklingsnämnden svarar för de regionala utvecklingsfrågorna som regionen tilldelats med det statliga tillväxtuppdraget samt uppgifter som följer av regionens ansvar som regional kollektivtrafikmyndighet. Nämnden ska särskilt främja inomregional samverkan kring kollektivtrafik och infrastruktur, näringsliv och entreprenörskap, kompetensutveckling och arbetskraftstillgång, samt attraktiva livsmiljöer, för en hållbar utveckling. Nämnden ansvarar för utvecklingen av den regionala besöksnäringen. Uppdraget kring turism och besöksnäring utförs för närvarande via ett upphandlat bolag, Sörmlands turismutveckling AB (STUA).

Nämnden ansvarar för att utveckla regionens särskilda förutsättningar med korta avstånd till större befolkningscentra och regionala kärnor i Mälardalen. Nämnden ansvarar för att stödja regionens täthet och flerkärnighet med stärkta förutsättningar för en sammanhållen och utvidgad arbetsmarknadsregion. Nämnden ansvarar för att underlätta utveckling av attraktiva städer och hållbara lokala trafiksystem.

Nämnden ska ta fram förslag till en strategi för länets utveckling och samordna insatser för genomförandet av strategin samt ansvara för uppföljning och redovisning till regeringen. Nämnden ska verka för att samordna den kommunala fysiska planeringen med regional utveckling. Nämnden ska ansvara för att samordna de kommunala översiktsplanerna i en regional översiktsplan.

Nämnden fullgör de uppgifter som följer av regionens ansvar som regional kollektivtrafikmyndighet, enligt lagen om kollektivtrafik. Nämnden utformar förslag till regionalt trafikförsörjningsprogram.

Nämnden ansvarar för upphandling och samordning av persontransport- och samordningstjänster för sjukresor.

Nämnden ansvarar, efter överenskommelse med en eller flera kommuner i länet, för upphandling, bokning och samordning av persontransporter samt samordningstjänster för färdtjänst och riksferietjänst. Efter särskild överenskommelse med en kommun ansvarar nämnden för planering, upphandling och samordning av skolskjutstransporter.

Nämndens utskott för regional samhällsplanering bereder strategiska frågor med koppling till regional och nationell infrastrukturplanering, regional och

storregional kollektivtrafik, kraftförsörjning, IT-infrastruktur samt bostadsfrågor. Utskottet bereder även förslag till länstransportplan samt genomförande och uppföljning av densamma, förslag till regionalt trafikförsörjningsprogram, förslag till beslut om allmän trafikplikt inom länet samt förslag till riktlinjer för kollektivtrafikens prissystem och färdbevis. Nämndens digitaliseringsberedning är inrättad för innevarande mandatperiod till och med 31 december 2022 med uppdrag att bereda förslag avseende regionens digitaliseringsarbete inom ramen för den regionala utvecklingsstrategin.

NÄMNDEN FÖR PRIMÄRVÅRD, RÄTTSPSYKIATRI OCH DAMMSDALSKOLAN

Nämnden har vårdgivaransvar för drift och utförande av primärvård i egen regi inom ramen för vårdvalssystemet. Nämnden ansvarar inom sitt angivna område för att verksamheterna bedrivs i enlighet med fullmäktiges direktiv och uppdrag. Nämnden ansvarar för medborgar- och brukardialoger inom nämndens verksamhetsområden.

Nämnden är huvudman för Regionsjukhuset Karsudden och ansvarar för den rättspsykiatriska vård som bedrivs på sjukhuset i enlighet med lagen (1991:1128) om psykiatrisk tvångsvård och lagen (1991:1129) om rättspsykiatrisk vård. Nämnden ansvarar för att följa upp de avtal om rättspsykiatrisk vård som andra regioner har med Regionsjukhuset Karsudden.

Nämnden är skolhuvudman för Dammsdalskolan, som omfattar skolverksamhet inom grund-, gymnasie-, grundsär- och gymnasiesärskola för ungdomar från olika kommuner i landet med autismspektrumstörning i åldern 12–21 år. Nämnden har vårdgivaransvar för den vård som ges vid Dammsdalskolan.

NÄMNDEN FÖR KULTUR, UTBILDNING OCH FRILUFTSLIV

Nämnden ansvarar för Region Sörmlands kultur, utbildnings- och friluftsverksamhet. Nämnden har ansvar för att verksamheterna bedrivs i enlighet med fullmäktiges direktiv och uppdrag.

Nämnden utvecklar i samverkan med länets kommuner och övriga intressenter verksamheterna inom nämndens ansvarsområden och svarar för att policydokument inom ansvarsområdena följs

upp och revideras. Nämnden ska stödja organisationer och av enskilda bedrivna verksamheter av betydelse för länet. Nämnden ansvarar för medborgar- och brukardialoger inom den egna nämndens verksamhetsområden.

Nämnden är skolhuvudman för Öknaskolans naturbruksgymnasium och gymnasiesärskola samt Åsa och Eskilstuna folkhögskolor.

Nämnden har ett vårdgivaransvar för den vård som ges vid gymnasie- och gymnasiesärskolan Ökna.

Verksamheterna inom nämndens ansvarsområde styrs av och ska anpassas till såväl Region Sörmlands mål och uppdrag, som till statliga mål och uppdragsregleringar. Folkhögskolorna

behöver ta hänsyn till folkbildningsförordningen och de folkbildningspolitiska nationella målen och de regelverk som fastställs av Folkbildningsrådet. Naturbruksgymnasiet styrs av Skollagen gällande gymnasieförordning och Skolverkets föreskrifter.

KRISLEDNINGSNÄMNDEN

Lagen om kommuners och regioners åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap, föreskriver att för att fullgöra uppgifter under extraordinära händelser i fredstid, ska det finnas en krisledningsnämnd.

Nämndens uppgifter är att vid extraordinära händelser kunna besluta om att överta hela eller delar av verksamhetsområden från övriga nämnder inom Region Sörmland i den utsträckning som är nödvändig med hänsyn till händelsernas art och omfattning.

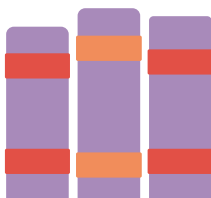
Med extraordinär händelse avses en sådan händelse som avviker från det normala, innebärande en allvarig störning eller överhängande risk för en allvarig störning i viktiga samhällsfunktioner och som kräver skyndsamma insatser av regionen.

GEMENSAMMA NÄMNDER - SAMRÅDSORGAN

Gemensamma nämnder

Inköpsnämnden

Region Sörmland och Region Västmanland har en gemensam nämnd för den gemensamma inköpsverksamheten. Region Sörmland är värdregion och den gemensamma nämnden ingår i dess organisation. Nämnden ansvarar för all upphandlings- och inköpsverksamhet, exklusive den upphandling av förbrukningsvaror som utförs av den gemensam-

ma varuförsörjningsnämnden, för de båda parterna. Nämnden ska verka för att stärka synsättet på upphandling som en strategiskt viktig funktion med uppgift att styra mot bättre affärer. Nämnden ska, i så stor utsträckning som möjligt, verka för sortimentssamordning. Nämnden ska utveckla rutiner och system som genom ett gemensamt agerande ger kostnadsmässiga, kvalitativa, affärsmässiga och administrativa fördelar som gagnar både inköpsverksamhet och kärnverksamhet.

Nämnden för samverkan kring socialtjänst och vård

Nämnden för samverkan kring socialtjänst och vård är en gemensam nämnd med regionen och länets kommuner. Sex ledamöter och sex ersättare utses av regionen. Kommunerna utser vardera en ledamot och en ersättare. Nämnden har följande tre verksamheter:

- Hjälpmedelsförsörjningen där nämnden svarar för att tillhandahålla individuella hjälpmedel till personer med funktionsnedsättning. Nämndens uppgift är att trygga en god, effektiv och lättillgänglig hjälpmedelsförsörjning för invånarna i länet. Nämnden har vårdgivaransvar för den vård som ges vid hjälpmedelscentralen.
- FoU Sörmland som avser verksamhet för forskning och utveckling avseende socialtjänst och hälso- och sjukvårdsfrågor inom Sörmland.
- Vård- och omsorgscollege på lokal och regional nivå.

Nämnden ska tillvarata de synergier som ligger i att samverka i hela länet mellan de olika huvudmännen. Nämnden ska också förbättra kvaliteten inom berörda verksamheter och skapa en region med så likvärdig service som möjligt inom berörda områden.

Patientnämnden

Patientnämnden, som är gemensam för Region Sörmland och länets nio kommuner, ingår i Region Sörmlands politiska organisation. Nämndens uppgifter regleras av lagen (2017:372) om stöd vid klagomål mot hälso- och sjukvården.

Patientnämnden handhar även rekrytering, utbildning och förordnanden av stödpersoner till patienter som vårdas enligt lagen om psykiatrisk tvångsvård, lagen om rättspsykiatrisk vård eller enligt smittskyddslagen.

Samverkansnämnden för Sjukvårdsregion Mellansverige

Samverkansnämnden för Sjukvårdsregion Mellansverige består av ledamöter från regionerna i

Sörmland, Dalarna, Värmland, Örebro, Gävleborg, Västmanland och Uppsala. Nämnden är ett politiskt samarbetsorgan med beslutande, rådgivande och rekommenderande funktioner. Nämndens huvudsakliga uppgifter är att initiera, bereda, utveckla, besluta och följa upp samverkan som regleras i regionernas "Avtal om sjukvårdsregional samverkan". Samverkansnämnden fastställer en verksamhetsplan för fyra år i taget samt fastställer årligen en aktivitetsplan och redovisar en verksamhetsberättelse.

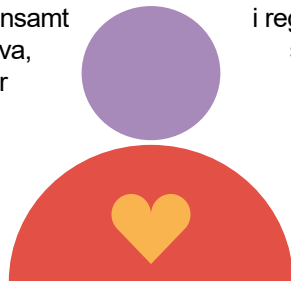
Det övergripande målet för samverkan är enligt avtalet att erbjuda invånarna i Sjukvårdsregion Mellansverige tillgång till en jämlik hälso- och sjukvård av god kvalitet på lika villkor och bidra till en god hälsa, samt till ett effektivt resursutnyttjande av sjukvårdsregionens hälso- och sjukvård. Regionerna ska gemensamt värna och utveckla hälso- och sjukvården inom Sjukvårdsregion Mellansverige. Utveckling av kompetenscentra i Sjukvårdsregion Mellansverige ska möjliggöras, vilket bland annat kan innebära en ökad patientrörlighet inom sjukvårdsregionen. Regionerna ska gemensamt värna och utveckla kompetensen i varje län för att kunna erbjuda sjukvårdsregionens en hälso- och sjukvård på lika villkor.

Varuförsörjningsnämnden

Regionerna i Dalarna, Uppsala län, Västmanland, Sörmland och Örebro län samordnar sin upphandling och varuförsörjning av förbrukningsvaror i en gemensam nämnd. Region Uppsala är vårdregion och nämnden ingår i dess organisation. Syftet med samarbetet är att främja regionernas möjligheter att tillvarata volym- och resursfördelar inom upphandling, depåhållning och distribution av förbrukningsvaror och andra varor av förbrukningskaraktär.

Ambulansdirigeringsnämnden

Region Uppsala, Region Västmanland och Region Sörmland har inrättat en gemensam nämnd som benämns Ambulansdirigeringsnämnd. Region Västmanland är vårdregion och den gemensamma nämnden ingår i Region Västmanlands organisation. Nämnden ska samordna ambulansdirigeringen i länen. Verksamheten ska ha hög kvalitet, vara effektiv och bedrivs med målsättningen invånarnas bästa, utan hänsyn till respektive länsgräns. Verksamheten ska bedrivs i en informell organisation som benämns Sjukvårdens Larmcentral. Sjukvårdens Larmcentral består av en ambulansdirigeringsenhet inom varje parts organisation.

Samrådsorgan och förbund

Regionens råd för funktionshinderfrågor

Regionens råd för funktionshinderfrågor är avsett att vara ett organ för samråd mellan Region Sörmland och funktionshindersorganisationernas länsavdelningar i Sörmland. Rådet ska genom informationsutbyte, kunskaps- och erfarenhetsförmedling och kontaktknytande åtgärder verka för att möjligheter till delaktighet, inflytande och självbestämmande ökas för personer med funktionsnedsättning.

Regionens pensionärsråd

Regionens pensionärsråd är avsett att vara ett organ för samråd och ömsesidig information mellan pensionärsorganisationernas distriktsorganisation å ena sidan och Region Sörmland å andra sidan. Rådet ska fungera som ett referensorgan. Regionen bereds genom rådet möjlighet att på ett tidigt stadium informera pensionärerna om planerad verksamhet som berör pensionärsgrupperna. Pensionärerna inom rådet får inom rådet möjlighet att på motsvarande sätt föra fram synpunkter och önskemål.

Samkultur Sörmland

Samkultur Sörmland är en regional samverkansgrupp som ska verka för att utveckla kulturlivet i hela länet genom dialog och samråd. Målet är att föra kulturen närmare medborgarna. Samrådet ger förutsättningar för ett ökat regionalt inflytande och ansvar i arbetet med Kultursamverkansmodellen.

Till samrådet utses en ledamot och en ersättare per kommun och regionen representeras av ordförande och 2:e vice ordförande i Nämnden för kultur, utbildning och friluftsverksamhet. Ledamöterna utses av respektive kommunstyrelse/regionstyrelsen. Ordförande i samverkansgruppen utses av regionen.

Samordningsförbundet RAR

Samordningsförbundet RAR (Rehabilitera och Aktivitera med gemensamma Resurser) har till uppgift att besluta om stöd och riktlinjer för den finansiella samordningen, stödja verksamhet mellan samverkansparterna, finansiera insatser som avser individer som är i behov av samordnade rehabiliteringsinsatser, besluta på vilket sätt de medel som står till förfogande för finansiell samordning ska användas, svara för uppföljning och utvärdering av rehabiliteringsinsatserna samt upprätta budget och årsredovisning för den finansiella samordningen.

Medlemmar i Samordningsförbundet RAR är Region Sörmland, Försäkringskassan, Länsarbetsnämnden och länets samtliga kommuner.

Mälardalsrådet

Mälardalsrådet är en ideell och politiskt styrd organisation vars syfte är att arbeta för en internationellt

konkurrenskraftig och hållbar storstadsregion som är attraktiv att leva och verka i. Organisationens medlemmar utgörs av kommuner och regioner i Stockholm-Mälardalsregionen och fungerar som ett råd för samverkan mellan politik, näringsliv och akademi.

Mälardalsrådet driver processer inom tre områden:

- Infrastruktur och kommunikationer
- Kunskaps- och kompetensförsörjning
- Internationell benchmarking

Mälardalsrådet samordnar processerna infrastruktur och kommunikationer under begreppet En Bättre Sits (EBS) och kunskaps- och kompetensförsörjning i begreppet En Bättre Matchning (EBM).

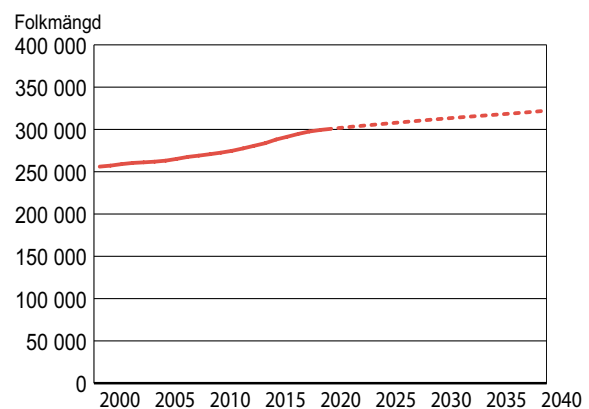
Socioekonomiska förutsättningar

Sverige är ett välfärdsland där de flesta har det bra men det finns skillnader mellan grupper i befolkningen med olika socioekonomiska förhållanden. Skillnaderna mellan grupperna tenderar att öka. Det är många faktorer som bidrar till socioekonomiska skillnader. Det handlar bland annat om människors bakgrund, utbildning, var personen bor och hur stor inkomst man har.

BEFOLKNINGSUTVECKLING

Befolkningen i Sörmland var vid senaste årsskiftet nästan 300 000, det är en ökning med drygt 43 000 personer sedan år 2000. Fram till 2040 förväntas befolkningen öka till drygt 321 000 personer.

Befolkningsutveckling i Sörmland 2000-2020 med prognos till 2040

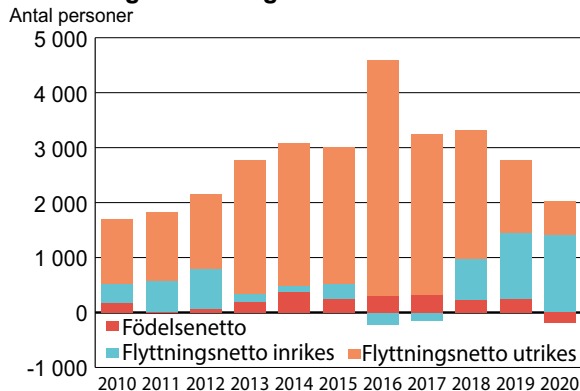

Källa: Statistiska Centralbyrån (SCB)

Sedan 2010 har befolkningsökningen varit mellan 1 200 personer och 3 000 personer per år. Undantaget är år 2016 då befolkningen i Sörmland

ökade med ungefär 4 300 personer, en följd av den stora flyktingvågen 2015. Befolkningsökningen består till störst del av att personer invandrar till Sverige men även inrikes inflyttningar och födelseöverskott bidrar till folkökningen. Under 2020 var invandringen lägre än de senaste åren och födelsenettet var negativt till följd av de höga dödstal som coronapandemin förde med sig.

Befolkningsförändringar i Sörmland 2010-2020

Källa: Statistiska Centralbyrån (SCB)

Åldersstruktur

Samtidigt som befolkningen i Sörmland ökar så kommer ålderssammansättningen att förändras. Andelen äldre kommer enligt prognoser öka de närmaste åren samtidigt som andelen personer i arbetsför ålder kommer att minska.

ÅLDSGRUPP	ANDEL AV BEFOLKNINGEN		
	2010	2020	PROGNOS 2040
20-64 år	56,1 %	53,3 %	51,6 %
80- år	5,6 %	5,8 %	9,1 %

Källa: Statistiska Centralbyrån (SCB)

Den demografiska försörjningskvoten¹ visar hur många personer en person i arbetsför ålder behöver försörja utöver sig själv. En försörjningskvot på 75 innebär att på 100 personer i de förvärvsaktiva åldrarna 20-64 år finns det 75 personer som är yngre eller äldre. Ju högre tal detta mått visar desto tyngre är försörjningsbördan för de som befinner sig i åldersgruppen 20-64 år.

I Sverige var försörjningskvoten år 2020 77, det är en kraftig ökning sedan 2010 då kvoten var 71. Sörmland är ett av länen med högst försörjningskvot, 2020 var den 88 och till 2040 förväntas försörjningskvoten öka till 94.

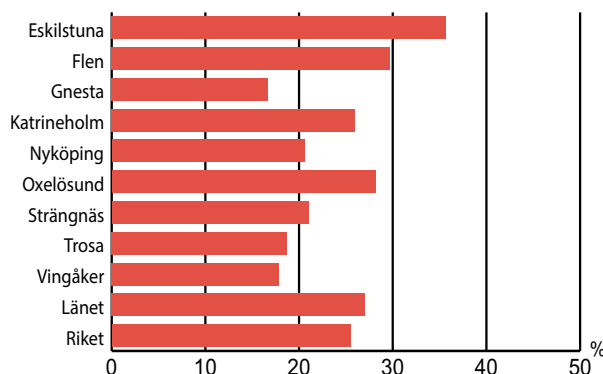
¹ Kvoten beräknas som summan av antal personer 0-19 år och antalet personer 65 år och äldre dividerat med antal personer 20-64 år och därefter multiplicerat med 100.

² Personer med utländsk bakgrund är personer som är utrikes födda eller inrikes födda med två utrikes födda föräldrar.

Utländsk bakgrund

Andelen med utländsk bakgrund² i Sörmland har ökat från 16 % 2002 till 27 % 2020, det är en något högre andel än i riket. I ålderna upp till 44 år är andelen med utländsk bakgrund ungefär en tredjedel jämfört med en femtedel åldersgruppen 45 år och äldre. Det är stora skillnader mellan länets kommuner. I Eskilstuna har mer än var tredje invånare utländsk bakgrund, det är en dubbelt så hög andel som i Gnesta.

Andel (%) med utländsk bakgrund 2020

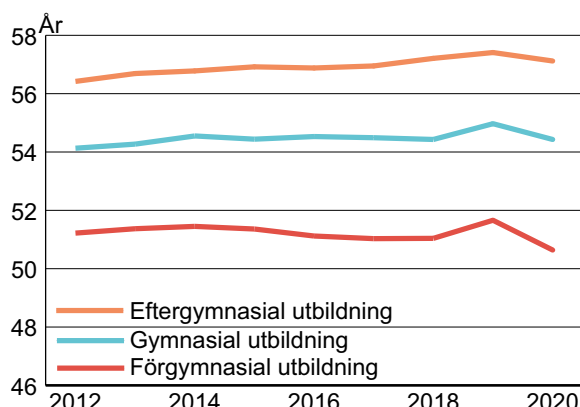

Källa: Statistiska Centralbyrån (SCB)

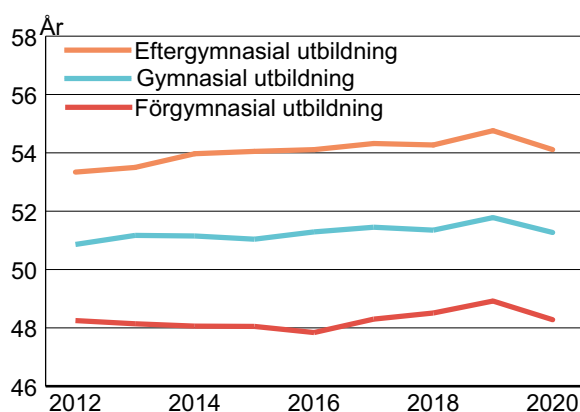
Medellivslängd

Medellivslängden i Sörmland var 2020 83,7 år för kvinnor och 80,2 år för män. I riket var medellivslängden något högre än i Sörmland, 84,3 år för kvinnor och 80,6 år för män. Under en lång tid har männens livslängd ökat mer än kvinnornas. Det innebär att skillnaden mellan mäns och kvinnors medellivslängd minskar. År 2000 var skillnaden 4,7 år och 2020 var skillnaden mellan mäns och kvinnors medellivslängd 3,7 år.

Det är stora skillnader i medellivslängd mellan olika grupper i befolkningen. Förutom att kvinnor förväntas leva längre än män finns ett tydligt samband mellan utbildningsnivå och medellivslängd. Medellivslängden för kvinnor med eftergymnasial utbildning är nästan sex och ett halvt år längre än för kvinnor med förgymnasial utbildning. För män är skillnaden mellan de med förgymnasial och eftergymnasial utbildning sex år. Skillnaden har ökat med ett år sedan 2012. Under perioden 2012 till 2019 ökade medellivslängden för både kvinnor och män i alla utbildningsnivågrupper. Under 2020 minskade medellivslängden till följd av de höga dödstal som coronapandemin förde med sig.

Återstående medellivslängd för kvinnor vid 30 års ålder efter utbildningsnivå och år

Källa: Statistiska Centralbyrån (SCB)

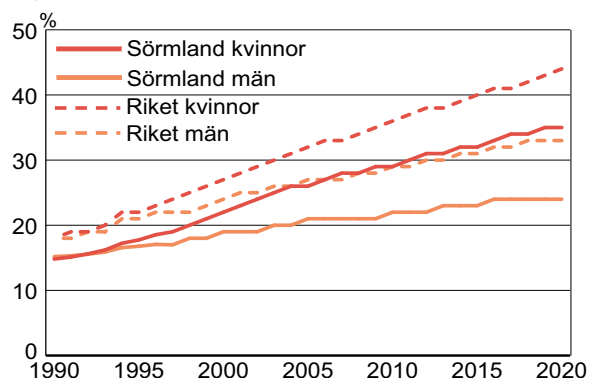
Återstående medellivslängd för män vid 30 års ålder efter utbildningsnivå och år

Källa: Statistiska Centralbyrån (SCB)

Utbildningsnivå

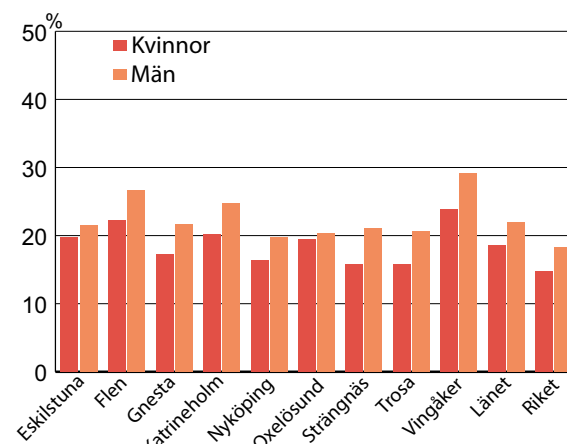
Andelen med eftergymnasial utbildning, i åldern 16 till 74 år, i Sörmland har varit lägre än riksgenomsnittet under lång tid. Skillnaden mellan Sörmland

och riket har ökat kraftigt de senaste 20 åren. Andelen kvinnor med eftergymnasial utbildning är högre än andelen män med eftergymnasial utbildning, både i Sörmland och i riket. Skillnaden mellan kvinnor och män ökar dessutom över tid. Fram till mitten på 1990-talet var det ingen skillnad alls mellan kvinnor och män i andel med eftergymnasial utbildning medan det år 2020 var 35 % av kvinnorna och 24 % av männen som hade eftergymnasial utbildning i Sörmland. Motsvarande siffror för riket var 44 % respektive 33 %.

Andel (%) med eftergymnasial utbildning, 16-74 år, 1990-2020

Källa: Statistiska Centralbyrån (SCB)

Att Sörmland har en låg andel med eftergymnasial utbildning innebär också att det är en högre andel av länets befolkning, jämför med riket, som enbart har förgymnasial utbildning. Även här är det skillnader mellan kvinnor och män men också mellan länets kommuner. Högst andel med enbart förgymnasial utbildning är det bland män i Vingåker (29 %) och lägst är andelen bland kvinnor i Trosa (16 %).

Andel (%) med förgymnasial utbildning, 16-74 år, 2020

Källa: Statistiska Centralbyrån (SCB)

Styrning och uppföljning av verksamheten

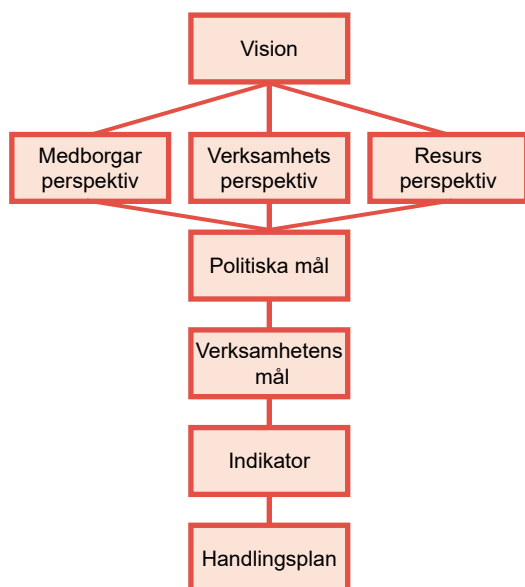
Region Sörmlands budget är regionens viktigaste styrdokument och anger färdriktningen såväl på kort som lång sikt. Region Sörmlands budget är överordnad övriga styrdokument och anger den övergripande inriktning som ska gälla för samtliga verksamheter under den aktuella planperioden. Regionens budget är den styrande länk som binder samman de politiska målen med den operativa verksamheten. Budgeten är även vägledande och styrande i fråga om verksamhetens inriktning, omfattning och kvalitet.

I budgeten anges de ramar som verksamheterna har att verka inom. Ytterst är det budgetramen som sätter gränsen för vilken omfattning regionens verksamhet kan ha.

REGION SÖRMLANDS STYRMODELL

I en demokratiskt styrd organisation är det av central betydelse att politiska beslut ger ett tydligt avtryck i verksamheten. Rollfördelningen mellan politiker, tjänstepersoner och verksamhet ska vara tydlig.

Region Sörmland har en styrmodell som ger förutsättningar att styra mot och följa upp de politiska mål som regionfullmäktige fastställer. Därigenom skapas en tydlig röd tråd från politiska mål till praktiska handlingsplaner.

VISION

Det öppna Region Sörmland – För jämlik hälsa och levande kultur i en hållbar, livskraftig region.

Region Sörmland verkar för varje persons rätt till god hälsa, kultur och utbildning. Alla människor har lika rättigheter och bemöts utifrån sina förutsättningar.

Det öppna Region Sörmland

Varje människa är lika i värde och värdighet. Att vara öppen förpliktigar. Region Sörmland välkomnar mångfalden och är öppen för alla utan åtskillnad. Demokratiarbetet bedrivs på sörmlänningarnas villkor och riktar sig särskilt till dem som annars inte kommer till tals.

En demokratisk värdegrund innebär att människors integritet respekteras och att diskriminering aktivt motverkas. Arbetet mot diskriminering är mer ambitiöst, och har ett bredare perspektiv, än de grunder som anges i lagstiftningen.

Region Sörmland är tillgängligt för alla och bjuder in till delaktighet. Alla kan ta del av och påverka Region Sörmlands verksamheter. Den goda dialogen präglas av ödmjukhet och sker på många olika mötesplatser.

Jämlik hälsa

Region Sörmland verkar för varje persons rätt till bästa möjliga hälsa och arbetar för att hälsan i befolkningen ska vara jämlik. Att främja god och jämlik hälsa och förebygga sjukdom är en grundläggande uppgift. Den som har det största behovet av vård ges företräde.

Alla ges förutsättningar att uppnå bästa möjliga hälsa. Varje person har rätt att leva ett självständigt liv, vara delaktig i samhället och själv bestämma hur vardagen ska formas. Var och en har frihet att välja var och hur vården ges utifrån det utbud som erbjuds.

Hälso- och sjukvården håller hög kvalitet och baseras på bästa tillgängliga kunskap. Helhetssyn, tillgänglighet och gott bemötande skapar trygghet, förtroende och tillit.

Levande kultur

Kultur och kunskap gör att människan växer och har viktiga egenvärden. Varje person har rätt och möjlighet att ta del av och utveckla kulturen. Region Sörmland medverkar till en aktiv utveckling av folkbildningen i Sörmland.

Region Sörmland verkar för ett brett utbud av kulturaktiviteter och vänder sig särskilt till människor som inte tidigare tagit del av kulturen och kulturarvet.

Hållbar utveckling

Region Sörmland främjar en utveckling som är långsiktigt ekologiskt, socialt och ekonomiskt hållbar vilket är viktigt för att utjämna sociala orättvisor och värna miljön för framtida generationer.

Region Sörmland bedriver ett framgångsrikt arbete för att minimera negativ påverkan på miljön och klimatet. Utsläpp till miljön är så små som möjligt.

Livskraftig region

Nya människor och goda idéer utvecklar hela Sörmland i en livskraftig och offensiv region. Samarbete med andra i vår närhet ger framgång. Region Sörmland medverkar till att skapa hållbar tillväxt så att fler människor får arbete och utbildning och väljer att bo i Sörmland.

PERSPEKTIV

Regionens styrmodell ger förutsättningar att styra mot och följa upp de politiska mål som regionfullmäktige fastställt. De politiska målen sorteras in i tre perspektiv, dessa är:

- Medborgarperspektivet
- Verksamhetsperspektivet
- Resursperspektivet.

Medborgarperspektivet beskriver sörmlänningarnas behov, livsstil och hälsoläge. Medborgarperspektivet utgår från medborgarens förväntningar och förutsättningar. Medborgare innefattar bland annat kunder, patienter, brukare, resenärer, besökare, deltagare och elever.

Verksamhetsperspektivet beskriver hur regionen ska arbeta och leverera sina tjänster och produkter för att svara upp mot de krav, förväntningar och behov som finns. Verksamhetsperspektivet säkerställer att regionen har relevanta, effektiva processer som leder till hög kvalitet, god tillgänglighet och säkerhet. Verksamhetsperspektivet syftar till att stödja de politiska målen i medborgarperspektivet.

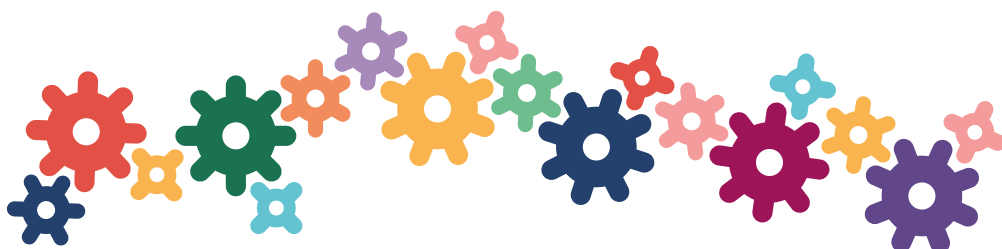
Resursperspektivet säkerställer att resurserna används på ett effektivt och ändamålsenligt sätt. Perspektivet är indelat i två delområden vilka kan ses som de viktigaste produktionsresurserna för regionens verksamheter: personal och ekonomi.

POLITISKA MÅL OCH ÖVERGRIPANDE INDIKATORER

Ett antal politiska mål beslutas inom varje perspektiv. De politiska målen är långsiktiga och kan leva över tid. I många fall kommer de politiska målen från redan beslutade dokument såsom till exempel "Framtidens hälso- och sjukvård", "Hållbarhetsprogrammet" och "Kulturplanen". Alla politiska mål fördelas ut och varje verksamhet får bara de mål som de berörs av. De verksamheter som kan och bör jobba i riktning mot målet tilldelas detta. Styrelser och nämnder kan skapa fler politiska mål och indikatorer än de som kommer från regionfullmäktige.

Det finns även vissa regionövergripande indikatorer. Indikatorerna ska visa om regionen rör sig i önskad riktning inom det område den mäter. Indikatorerna vägs samman med övrig information för att så småningom utvärdera måluppfyllelsen.

Processen går alltså till så att verksamheterna tilldelas de politiska mål de berörs av och fyller på med specifika verksamhetsmål. Denna möjlighet finns för att verksamheten ska förtydliga vad de politiska målen betyder just för deras verksamhet. Indikatorer kopplas mot verksamhetsmålet och slutligen görs en handlingsplan för året. Handlingsplanen innehåller ett antal aktiviteter som är av betydelse för årets måluppfyllelse.

POLITISKA MÅL

Medborgarperspektivet

- Region Sörmland har en god, jämlik folkhälsa i syfte att bli Sveriges friskaste län
- Region Sörmland har ett förebyggande och hälsofrämjande arbetssätt
- Region Sörmland har nöjda kunder, patienter, brukare, resenärer, besökare, deltagare och elever
- Region Sörmland är en livskraftig och levande region

Verksamhetsperspektivet

Hälso- och sjukvård

- Region Sörmland har en god, säker, tillgänglig, kvalitativ och effektiv vård
- Region Sörmland har en personcentrerad vård
- Region Sörmland har en utbyggd primärvård och en förstärkt närvård

Regional verksamhet

- Region Sörmland har en hållbar kultur-, utbildnings-, folkbildnings- och friluftsverksamhet med god kvalitet och tillgänglighet
- Region Sörmland har en god, tillgänglig och hållbar kollektivtrafik

Regionövergripande

- Region Sörmland tar tillvara digitaliseringens möjligheter
- Region Sörmland präglas av jämlikhet och jämställdhet, icke-diskriminering, normmedvetenhet och inkludering
- Region Sörmland har en hållbar produktion och konsumtion

Resursperspektivet

- Region Sörmland är en attraktiv arbetsgivare
- Region Sörmland har en stark ekonomi i balans

Övergripande indikatorer

Regionen har ett antal övergripande indikatorer som ska ange om regionen är på väg åt rätt håll i förhållande till de politiska målen. Indikatorerna är av övergripande karaktär och mäts ofta en gång per år. Indikatorerna mäter inte hela perspektivet då regionens verksamhet är väldigt omfattande och komplex. Indikatorerna mäter dock viktiga delar av Region Sörmlands verksamhet. Två indikatorer består av ett index och förklaras nedan.

- **Andel områden med god patient-, brukar-, resenär- och kundnöjdhet**
Inom denna indikator samlas de mätningar inom nöjdhet som har gjorts och årets mål är att 80 % av mätningarna ska nå sitt målvärde.

Senast tillgängliga mätningar ingår i indexet, en mätning får vara max två år gammal.

- **Andelen engagerade medarbetare (HME)**
Indikatorn är ett resultat av medarbetarenkäten. Det är ett index av ett antal frågor till medarbetarna som handlar om motivation, ledarskap och styrning. Årets målvärde är 78.

Varje indikators målvärde är bestämt utifrån regionens ambitioner. Årets målvärde är det värde som anges av verksamheterna och som anses realistiskt att nå inom ett år. Det långsiktiga målvärdet som anges är vad Region Sörmland siktar mot på längre sikt. Måluppfyllelsen som bedöms vid uppföljningen är årets målvärde.

RAPPORTPLAN

Regionens verksamheter ska använda Region Sörmlands styrmodell för all planering- och uppföljning. Även bolagen ska återskoppla enligt styrmodellen. Planering och uppföljning ska ske enligt det beslutade reglementet för planering och uppföljning. De dokument som under planperio-

den ska beslutas av regionfullmäktige årligen är:

- Mål och budget (planering planperioden)
- Kvartalsrapport (uppföljning per mars och prognos för året)
- Delårsrapport (uppföljning per juli och prognos för året)
- Årsredovisning (uppföljning per december)

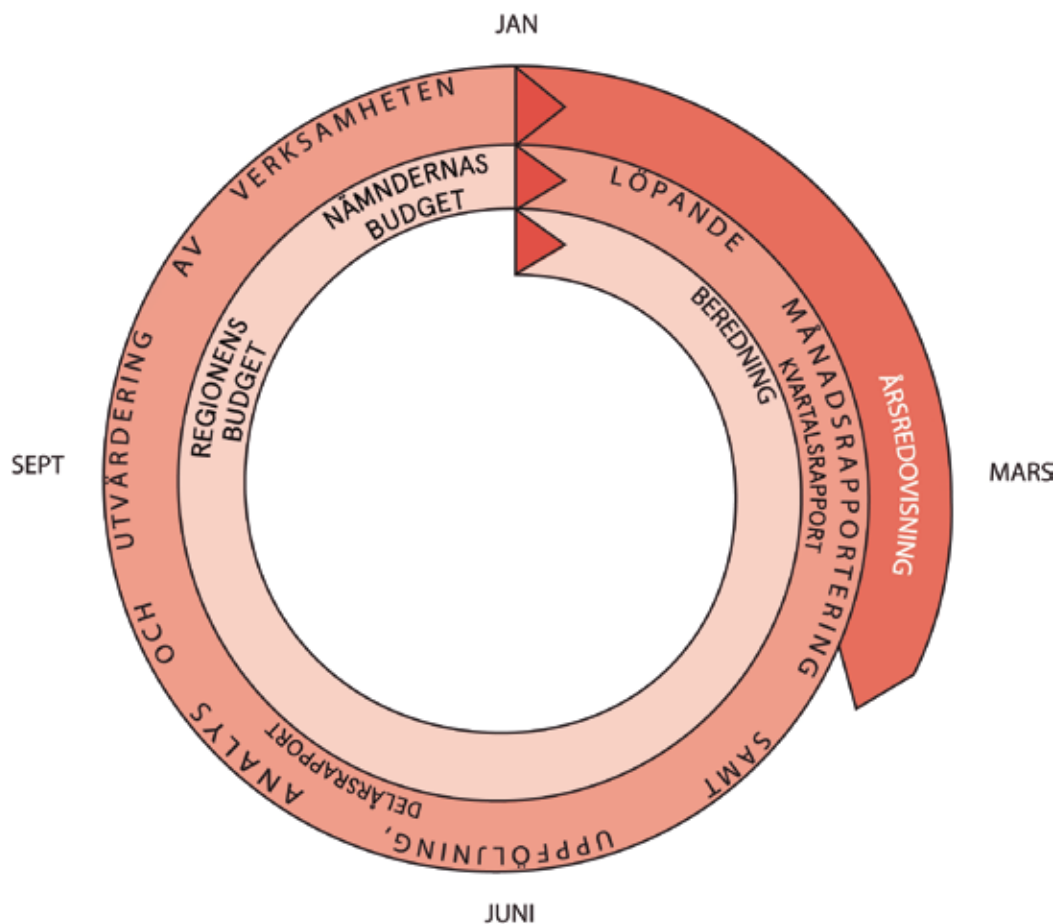
INDIKATOR	ÅRETS MÅLVÄRDE	LÅNGSIKTIGT MÅLVÄRDE
MEDBORGARPERSPEKTIVET		
Andel områden med god patient-, brukar-, resenär- och kundnöjdhet	80 %	100 %
Andel med bra självskattad hälsa i Sörmland	75 %	100 %
Andel rökare i Sörmland	7 %	5 %
Andel överviktiga i Sörmland	55 %	25 %
Andel öppet arbetslösa i Sörmland Källa och definition: Arbetsförmedlingen	5 %	4 %
Antal nyregistrerade och nedlagda aktiebolag, netto	650	650
VERKSAMHETSPERSPEKTIVET		
TILLGÄNGLIGHET		
Andel patienter som får kontakt med primärvården samma dag	90 %	100 %
Andel patienter som fått medicinsk bedömning i primärvården inom tre dagar	80 %	100 %
Andel patienter som fått första kontakt med specialistvården inom 90 dagar	90 %	100 %
Andel patienter som fått operation/åtgärd inom specialistvården inom 90 dagar	80 %	100 %
Andel patienter som fått utredning inom 30 dagar inom barn- och ungdomspsykiatri	62 %	100 %
Punktlighet buss	85 %	100 %
Punktlighet tåg	95 %	100 %
KVALITET		
Patienter med vårdrelaterade infektioner i somatisk slutenvård	9 %	0 %
Patienter med sjuhusförvärvade trycksår	9 %	0 %
Överbeläggningar i somatisk slutenvård	3,0	2,0
Utlökaliseringar i somatisk slutenvård	1,0	1,0
HÅLLBARHET		
Koldioxidintensiteten i regionens kapitalförvaltning ska minska	-1 %	-5 %
Energianvändningen ska minska (energieffektivisering)	-1 %	-5 %
Andel animaliska livsmedel från svenskproducerade råvaror, av total inköpskostnad	75 %	75 %
RESURSPERSPEKTIVET		
Andelen engagerade medarbetare (HME)	78	80
Sjukfrånvarotid i relation till ordinarie arbetstid	6 %	6 %
Balanskravsresultat	0	0
Soliditet inklusive pensionsförbindelser	4,3 %	0 %

Regionstyrelsen ska till regionfullmäktige redovisa det ekonomiska och verksamhetsmässiga utfallet per juli och december månad. Per mars månad redovisar regionstyrelsen det ekonomiska utfallet i en kvartalsrapport. I kvartalsrapporten och delårsrapporten ska en ekonomisk prognos för helåret lämnas. Nämnderna ska bistå med uppgifter i enlighet med regionstyrelsens anvisningar.

Nämnderna ska i delårsrapporten kommentera

utfallet i förhållande till budget och relevant lagstiftning. Särskilt ska nämnderna redovisa de mål de inte anser sig kunna nå under verksamhetsåret respektive vilka åtgärder man avser att vidta.

Om nämnden identifierar att budgeten inte kan hållas ska en åtgärdsplan upprättas och rapporteras till regionstyrelsen, senast i anslutning till nästa kvartals- eller delårsrapport. Åtgärdsplanen ska inarbetas i kommande års budget för nämnden.

Ekonomiska förutsättningar

RESULTATHANTERING

Nämndens ekonomiska årsresultat hanteras normalt så att nämndens egna kapital ändras med motsvarande summa. Nämndens driftbudget påverkas inte. Beslut om ändring av eget kapital fattas av fullmäktige i samband med årsredovisning, efter förslag från regionstyrelsen. Hänsyn kan då tas till utförda prestationer, måluppfyllelse, organisationsförändringar med mera. Beslut om resultathantering kan göras för del av nämndens verksamhet. I regionens årsredovisning ska nämndernas ekonomiska ställning avseende eget kapital och eventuellt krav på resultatåterställning tydligt framgå.

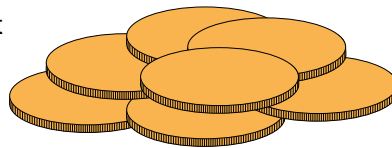
Om nämnden redovisar ett negativt eget årsresultat ska detta återställas senast tre år efter det uppkommit. Om nämnden identifierar att driftsbudgeten inte kan hållas ska en åtgärdsplan upprättas och rapporteras till regionstyrelsen, senast i anslutning till nästa kvartals- eller delårsrapport. Åtgärdsplanen ska inarbetas i kommande års budget för nämnden.

Del av positivt eget kapital kan nämnden använda för tillfälliga satsningar som stödjer kvalitetsförbättringar, eller som innebär en särskild satsning i verksamheten ett enstaka år, och som inte innebär långsiktiga ekonomiska åtaganden. Sådana tillfälliga satsningar ska rapporteras till regionstyrelsen i den ordinarie planerings- och uppföljningsprocessen. Om nämnden planerar tillfälliga satsningar överstigande sammanlagt 2 mnkr ska det inarbetas i nämndens budgetunderlag inför aktuellt år. Negativt årsresultat för nämnden till följd av tillfällig satsning och återföljande minskning av eget kapital behöver inte återställas. För närvarande finns inga återställningskrav för nämnderna.

Nämnden kan ha ett internt regelverk som reglerar resultatöverföring för interna resultatenheter. Ett sådant regelverk bör utformas i linje med dessa övergripande regler.

RESULTATUTJÄMNINGSRESERV

Från och med 1 januari 2013 finns det i kommunallagen möjlighet att under vissa betingelser reservera delar av ett positivt resultat i en resultatutjämningsreserv (RUR). Denna reserv kan sedan användas för att utjämna intäkter över en konjunkturcykel under förutsättning att årets resultat efter balanskravsjustering är negativt. RUR är frivilligt att tillämpa och de kommuner och regioner som tänker göra det måste besluta om hur reserven ska hanteras. Region Sörmland har fastslagna principer om hantering av reserven. Under 2022 räknar Region Sörmland med att använda sig av resultatutjämningsreserven.

INTÄKTER

Regionens huvudsakliga intäkter består av skatteintäkter, kommunalekonomisk utjämning och generella statsbidrag. Dessa poster tillsammans utgör "skatteintäkter och statsbidrag" och är grunden för finansieringen inom regionen.

Utöver skatteintäkter och statsbidrag så finns det även intäkter som ingår i verksamhetens nettokostnader, bland annat riktade statsbidrag och avgifter. Dessa intäkter, och då framförallt riktade statsbidrag, har de senaste åren varit på betydande belopp varför även dessa redovisas i grova drag nedan. De riktade statsbidragen kan även beslutas under löpande budgetår men summeringen nedan är de kända förutsättningarna just nu.

Skatteintäkter

För att finansiera regionens utgifter betalar sörmlänningarna skatt. Regionens utdebitering uppgår till 10,83 kronor per beskattningsbar hundralapp vilket är oförändrat sedan föregående år. I jämförelse med övriga regioner i Sverige så har Region Sörmland den lägsta skattesatsen i landet.

Budgeten för regionens skatteintäkter och den kommunalekonomiska utjämningen bygger på de planeringsförutsättningar som Sveriges Kom-

muner och Regioner (SKR) publicerade den 30 september 2021. Prognoserna har fluktuerat kraftigt under coronapandemin vilket innebär att en beredskap för förändringar behöver finnas i form av flexibla medel i budgeten.

Kommunalekonomisk utjämning

Genom systemet med kommunalekonomisk utjämning utjämnas skillnader i skattekraft mellan regioner. Dessutom utjämnas de skillnader i kostnader som regionerna har till följd av skillnader i åldersstruktur, geografiska förhållanden och socioekonomiska faktorer. I Mål och budget har en preliminär beräkning av inkomst- och kostnadsutjämningen för 2022–2024 inarbetats.

Regeringen har från och med 2020 reviderat kostnadsutjämningsystemet. För Region Sörmland innebar förslaget en försämring jämfört med tidigare modell med cirka 70 mnkr/år.

Generella statsbidrag

De generella statsbidrag som regionen erhåller är bidrag som kan användas till valfria ändamål och betraktas som en del av den totala finansieringen. Statsbidraget för läkemedelsförmånen är det som ingår i de generella statsbidragen under planperioden.

I tabellen nedan redovisas den totala intäktsutvecklingen för skatteintäkter, inkomst- och kostnadsutjämning samt generella statsbidrag.

INTÄKTSUTVECKLING, %	
Bokslut 2020	4,3
Budget 2021	1,2
Budget 2022	5,9
Plan 2023	2,4
Plan 2024	3,1

Riktade statsbidrag

De riktade statsbidrag som regionen erhåller är vikta för ett specifikt ändamål och regleras i överenskommelser mellan staten och Sveriges Kommuner och Regioner. I många fall finns en prestation kopplat till utbetalning av statsbidraget och om överenskommelsen inte uppfylls kan en återbetalning aktualiseras. De riktade statsbidragen har ökat över tid och blir en allt viktigare finansieringskälla för regionen.

Större riktade statsbidrag som är budgeterade under 2022 är:

- Uppskjuten vård (173 mnkr)
- God och nära vård (170 mnkr)
- Psykisk hälsa (56 mnkr)

- Nya kömiljarden (50 mnkr)
- Förlösningssvård och kvinnors hälsa (43 mnkr)
- Standardiserade vårdförlopp (8 mnkr)
- Cancervård (10 mnkr)
- Civilt försvar (7 mnkr)

Överenskommelserna tillhörande statsbidragen är ännu inte klara och därmed vet inte Region Sörmland hur mycket varje statsbidrag slutligen blir. De budgeterade beloppen för statsbidragen är uppskattade som att fördelning kommer att ske enligt befolkningsandel av det som har kunnat tydas av budgetpropositionen hitintills. Undantaget är nya kömiljarden som är mer försiktigt uppskattad. Statsbidrag kopplade till insatser som har att göra med coronapandemin: testning, smittspårning och vaccination är inte budgeterade.

De riktade statsbidragen är budgeterade både med en intäkt och en kostnad under 2022. Antagandet är att medel kommer att behövas för de uppdrag som överenskommelserna slutligen innehåller. Detta innebär att ingen resultatpåverkan sker i budgetläget och därmed blir risken minimal om beloppen inte skulle bli exakt enligt budget.

De statsbidrag som aviserats är inlagda i budgeten för 2022. Flera av de riktade statsbidragen upphör under 2023. Antagandet när ett statsbidrag upphör är att även tillhörande kostnader upphör.

Regionstyrelsen budgeterar de riktade statsbidragen och fattar löpande beslut under året.

Avgifter

De avgifter som regionen erhåller är främst patientavgifter och biljettintäkter för kollektivtrafik. De förändringar som aviserats för 2022 är att högkostnadsskyddet höjs till 1 200 kr och slutenvårdsavgiften höjs till 110 kr i enlighet med Sverige Regioner och Kommuners (SKR) beräkning för höjt högkostnadsskydd. Avgifterna inom kollektivtrafiken har prisjusterats enligt beslut av regionfullmäktige den 14 september 2021 RF §85/21.

KOSTNADER

Löne- och prisutveckling

För inflationsuppräknings av verksamheternas ekonomiska ramar används indexet landstingsprisindex med kvalitetsjusterade löner inklusive läkemedel (LPIK) enligt Sveriges Kommuner och Regioners planeringsförutsättningar den 26 augusti 2021. Anledningen till att augustis planeringsförutsättningar använts är att verksamheterna börjar planera i ett tidigt skede och behöver ha klara planeringsförutsättningar. I LPIK inklusive läkemedel påverkar

varken förskjutning i yrkessammansättning eller ålderssammansättning lönepriset. Regionens budgeterade kostnad för verksamheten, inklusive bidrag till organisationer, har uppräknats med 2,2 % för 2022, 1,4 % för 2023 och 2,8 % för 2024. Uppräkningen ska täcka pris- och personalkostnadsökningar.

Utöver denna uppräkning har läkemedel räknats upp med ett index baserat på Socialstyrelsens senaste prognos. Detta innebär att läkemedelsbudgeten har räknats upp med 6,0 % 2022, 4,0 % 2023 samt 4,0 % 2024.

Kostnadsreducerande åtgärder

Organisationen måste kontinuerligt arbeta med effektiviseringar och verksamhetsutveckling. Utgångspunkten är att en viss del ska kunna återinvesteras i verksamheten.

För kommande år har förutsatts att ledning och stöd genomför effektiviseringar årligen. Ett anställningsstopp har införts för den centrala administrationen vilket förväntas bidra i det effektiviseringsarbete som pågår.

Hälso- och sjukvården förutsätts hålla sin budget bland annat genom att arbeta med strukturella

åtgärder. Hälso- och sjukvården arbetar till exempel med det strategiska arbetet "vårdkartan" som förväntas leda fram till förändrade arbetssätt som i sin tur leder fram till en resurseffektivare verksamhet. För övriga verksamheter är betinget att under planperioden uppnå en ekonomi i balans samt att hantera befolkningsökningen för respektive år.

RESULTATBUDGET

Resultatbudgeten visar Region Sörmlands intäkter och kostnader och skillnaden mellan dessa utgör årets resultat. Då regionen planerar att använda resultatutjämningsreserven under 2022 så redovisas även balanskravsresultatet i resultatbudgeten.

Region Sörmland budgeterar ett negativt resultat på -85 mnkr för 2022, ett resultat på 45 mnkr för 2023 och 75 mnkr för 2024. Region Sörmland planerar att använda sin resultatutjämningsreserv (RUR) under 2022 för att klara ett balanskravsresultat på 0.

Resultatraderna i budgeten är preliminära och kan komma att ändras då nämnderna har gjort sina resultatbudgetar.

Balanskrav

Enligt balanskravsutredning i bokslut 2020 har regionen inget underskott att återställa.

Resultatbudget

MNKR	BOKSLUT 2020	REV BUDGET 2021	BUDGET 2022	PLAN 2023	PLAN 2024
Verksamhetens intäkter	3 773	3 100	3 200	2 850	2 700
Verksamhetens kostnader	-12 534	-12 938	-13 394	-13 136	-13 302
Avskrivningar	-299	-320	-370	-410	-410
Verksamhetens nettokostnader	-9 060	-10 158	-10 564	-10 696	-11 012
Skatteintäkter	6 636	6 746	7 205	7 479	7 733
Inkomst- och kostnadsutjämning	1 741	2 012	2 112	2 083	2 151
Generella statsbidrag	1 228	961	973	973	973
Summa skatteintäkter o statsbidrag	9 605	9 719	10 290	10 535	10 857
VERKSAMHETENS RESULTAT	545	-439	-274	-161	-155
Värdeökning pensionsskuld	-87	-56	-97	-122	-140
Finansiella intäkter	508	202	306	359	414
Finansiella kostnader	-119	-27	-20	-31	-44
Finansnetto	302	119	189	206	230
ÅRETS RESULTAT	847	-320	-85	45	75
Planerad användning av RUR		320	85	0	0
BALANSKRAVSRESULTAT	97	0	0	45	75

BALANSBUDGET

Balansbudgeten visar den ekonomiska ställningen vid verksamhetsårets slut uppdelat på tillgångar, skulder och eget kapital.

Balansbudget

MNKR	BOKSLUT 2020	REV BUDGET 2021	BUDGET 2022	PLAN 2023	PLAN 2024
TILLGÅNGAR					
Anläggningstillgångar					
Immateriella anläggningstillgångar	14	23	13	13	13
Materiella anläggningstillgångar	5 229	6 439	7 679	8 525	9 171
Finansiella anläggningstillgångar	142	200	158	158	158
Summa anläggningstillgångar	5 385	6 662	7 850	8 696	9 342
Bidrag till infrastruktur	242	228	214	200	185
Summa bidrag till infrastruktur	242	228	214	200	185
Omsättningstillgångar					
Förråd m.m.	55	50	50	50	50
Fordringar	1 088	250	650	700	750
Kortfristiga placeringar	5 680	5 737	6 611	6 870	7 234
Kassa och bank	452	200	25	25	25
Summa omsättningstillgångar	7 275	6 237	7 336	7 645	8 059
SUMMA TILLGÅNGAR	12 902	13 127	15 400	16 541	17 586
EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER					
Eget kapital					
Årets resultat	847	-320	-85	45	75
Övrigt eget kapital	3 483	3 706	4 158	4 073	4 118
Summa eget kapital	4 330	3 386	4 073	4 118	4 193
Avsättningar					
Avsättningar till pensioner och liknande förpliktelser	3 383	3 534	4 230	4 562	4 921
Andra avsättningar	0	0	0	0	0
Summa avsättningar	3 383	3 534	4 230	4 562	4 921
Skulder					
Långfristiga skulder	2 187	3 020	4 188	4 902	5 463
Kortfristiga skulder	3 002	3 187	2 909	2 959	3 009
Summa skulder	5 189	6 207	7 097	7 861	8 472
SUMMA EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER	12 902	13 127	15 400	16 541	17 586
PANTER OCH ANSVARSFÖRBINDELSER					
Ansvarsförbindelser					
Pensionsförpliktelser som inte har upptagits bland skulderna eller avsättningarna	3 600	3 383	3 426	3 301	3 172
Borgensåtaganden	1 379	1 000	1 504	1 964	1 964

DRIFTSBUDGET / BUDGETRAMAR

Budgetramen kan beskrivas som det nettoutrymme en viss nämnd får från fullmäktige för att bedriva verksamhet under en specifik period. Budgetramarna per nämnd specificeras i detta dokument. I nästa steg får nämnden jobba vidare med det tilldelade utrymmet.

Budgetramen anger hur stor del av skatteintäkterna som får användas av varje nämnd. Utöver bud-

getramen kan nämnden ha övriga intäkter, som till exempel riktade statsbidrag och patientavgifter, att finansiera sin verksamhet med.

Nämnden för primärvård, rättspsykiatri och Dammsdalskolan samt nämnden för samverkan kring socialtjänst och vård får ingen budgetram från fullmäktige vilket beror på att de är intäktsfinansierade. Har de ändå ett utfall i tabellen nedan så beror det på att de nyttjar sitt egna kapital under året.

Budgetramar per nämnd

MNKR	REV BUDGET 2021	BUDGET 2022	PLAN 2023	PLAN 2024
Nämnden för kultur, utbildning och friluftsverksamhet	-136,7	-141,4	-143,4	-147,4
Nämnden för primärvård, rättspsykiatri och Dammsdalskolan	-20,3	-3,0	-3,0	0,0
Nämnden för samverkan kring socialtjänst och vård	-1,4	-7,7	0,0	0,0
Patientnämnden	-3,7	-4,9	-3,8	-3,9
Regionala utvecklingsnämnden	-199,0	-201,8	-193,6	-199,1
Regionstyrelsen	-9 791,7	-10 200,0	-10 347,0	-10 656,3
Revisionen	-5,2	-5,2	-5,2	-5,3
SUMMA BUDGETRAMAR	-10 158,0	-10 564,0	-10 696,0	-11 012,0

Förändringar i nämndernas budgetramar presenteras nedan.

Nämnden för kultur, utbildning och friluftsverksamhet

Förändringarna i budgetramen innehåller dels en generell uppräknings och dels satsningar på tolkutbildning och wifi på Öknaskolan.

MNKR	BUDGET 2022	PLAN 2023	PLAN 2024
Föregående års budget	-136,7	-141,4	-143,4
Generell uppräknings	-3,0	-2,0	-4,0
Wifi Öknaskolan	-0,5		
Tolkutbildning	-1,2		
ÅRETS BUDGETRAM	-141,4	-143,4	-147,4

Nämnden för samverkan kring socialtjänst och vård

Nämnden för samverkan kring socialtjänst och vård planerar att använda 7,7 mnkr av eget kapital till att genomföra planerade insatser inom god och nära vård och psykisk hälsa.

MNKR	BUDGET 2022	PLAN 2023	PLAN 2024
Föregående års budget	-1,4	-7,7	0,0
Användning eget kapital	-6,3	7,7	
ÅRETS BUDGETRAM	-7,7	0,0	0,0

Nämnden för primärvård, rättspsykiatri och Dammsdalskolan

Förändringarna i budgetramen innehåller användande av eget kapital på totalt 3 mnkr. Karsudden planerar 3 mnkr av sitt egna kapital för kostnader kopplade till allmän inpasseringskontroll och till det planerade ytermiljöarbetet.

MNKR	BUDGET 2022	PLAN 2023	PLAN 2024
Föregående års budget	-20,3	-3,0	-3,0
Användning eget kapital Regionsjukhuset Karsudden	17,0		3,0
Användning eget kapital Dammsdalskolan	0,3		
ÅRETS BUDGETRAM	-3,0	-3,0	0,0

Patientnämnden

Förändringarna i budgetramen innehåller dels en generell uppräknings och dels användande av eget kapital med 1,2 mnkr. Det egna kapitalet ska användas till att införskaffa ett nytt IT-system.

MNKR	BUDGET 2022	PLAN 2023	PLAN 2024
Föregående års budget	-3,7	-4,9	-3,8
Generell uppräknings	-0,0	-0,1	-0,1
Användning eget kapital	-1,2	1,2	
ÅRETS BUDGETRAM	-4,9	-3,8	-3,9

Regionala utvecklingsnämnden

Förändringarna i budgetramen innehåller dels en generell uppräknings och dels en ökning av användande av eget kapital med 3 mnkr. Totalt har nämnden 11 mnkr av eget kapital att förfoga över under 2022. Det egna kapitalet ska användas till utveckling av biljettsystem för kollektivtrafiken samt insatser inom folkhälsa, kompetensförsörjning och näringsliv. En förflyttning av verksamhet görs också: delar av välfärd och folkhälsa flyttar till regionstyrelsen.

MNKR	BUDGET 2022	PLAN 2023	PLAN 2024
Föregående års budget	-199,0	-201,8	-193,6
Generell uppräknings	-4,4	-2,8	-5,5
Användning av eget kapital	-3,0	11,0	
Välfärd och folkhälsa, flytt till regionstyrelsen	4,6		
ÅRETS BUDGETRAM	-201,8	-193,6	-199,1

Revisionen

MNKR	BUDGET 2022	PLAN 2023	PLAN 2024
Föregående års budget	-5,2	-5,2	-5,2
Generell uppräknings	-0,1	-0,1	-0,2
Effektivisering	0,1	0,1	0,1
ÅRETS BUDGETRAM	-5,2	-5,2	-5,3

Regionstyrelsen

Förändringarna i regionstyrelsens budgetram innehåller dels en generell uppräknings och dels en särskild uppräknings av läkemedel. De beslut som har tagits under året är inlagda i ramen. Större satsningar 2022 kommer att genomföras inom hälso- och sjukvård och hälsoval. Regionstyrelsen specificerar satsningarna ytterligare i verksamhetsplanen. En förflyttning av verksamhet görs också: delar av välfärd och folkhälsa flyttar från den regionala utvecklingsnämnden till regionstyrelsen.

MNKR	BUDGET 2022	PLAN 2023	PLAN 2024
Föregående års budget	-9 791,7	-10 200,0	-10 347,0
Generell uppräknings	-174,8	-117,0	-234,3
Generell uppräknings läkemedel	-78,2	-55,2	-57,5
Tarmcancerscreening, RS § 206/19	-2,0		
Tillbyggnad av strålbunker, RS § 193/19		-2,0	-2,0
Grå starr, upphandling av operationer, RS § 170/20			11,0
Höjt friskvårdsbidrag, RS § 100/20	-5,0	15,0	
Förstärkt. samtalsmott för barn och unga, RS § 67/21	-3,0		
Robotassisterad kirurgi, RS § 41/21	-4,3	-1,7	
Investering i magnetkameror, RS § 28/21	-17,0		
Återhämtning för medarbetare efter pandemin, RS § 182/21	-30,0	30,0	
Satsning hälso- och sjukvård	-196,4	-107,4	-10,2
Satsning hälsoval	-48,2	45,2	-16,7
Förändring ledning och stöd	155,2	46,1	0,4
Välfärd och folkhälsa, flytt från regionala utvecklingsnämnden	-4,6		
ÅRETS BUDGETRAM	-10 200,0	-10 347,0	-10 656,3

INVESTERINGSBUDGET

MNKR	BUDGET 2022	PLAN 2023	PLAN 2024	PLAN 2025	PLAN 2026
Fastigheter					
Strategiska					
- Mälarsjukhuset	489	646	481	129	
- Nyköpings lasarett	182	9	1		
- Kullbergsska sjukhuset	18	20	1		
Robusthetsinvesteringar	103	25	5		
Fortlöpande inkl ägarinvesteringar	423	274	237	211	268
Investeringar i fastigheter	1 215	974	725	340	268
Hållbarhetsinvesteringar	35	35			
IT					
- Strategisk IT (Framtidens vård- och informationsstöd)	19	14			
- Löpande investeringar	23	22	22	24	25
Investeringar i IT	42	36	22	24	25
Utrustning					
- Hjälpmedel	37	39	40	41	43
- Strategiska investeringar i medicinteknik	67	30	133		
- Fortlöpande investeringar i medicinteknik	185	105	104	102	107
- Övriga fortlöpande investeringar	18	20	15	17	12
Investeringar i utrustning	307	194	292	160	162
INVESTERINGAR TOTALT	1 599	1 239	1 039	524	455

Fastigheter

Byggnadssektorn har upplevt en prisuppgång på grund av coronapandemin som slår mot pågående och kommande byggnationer. Råvarubrist av byggnadsmaterial där förändrade mönster i import/export av material har inneburit nedstängningar av tillverkande fabriker. Enligt Statistiska centralbyråns (SCB) faktorprisindex ökade entreprenörernas kostnader för byggmaterial med totalt 6,5 % mellan maj 2020 och maj 2021. Inom byggmaterialgruppen steg kostnaderna för trävaror och armeringsstål mest, 34,3 respektive 23,1 %. Kostnaderna för järn och stål inklusive armeringsstål steg med 15,2 %. Den stora ökningen har skett under våren, och beror på en råvarubrist till följd av ökad global efterfrågan. För de strategiska investeringarna redogör entreprenör löpande och där det finns brist eller det föreligger stora kostnadsökningar föreslås ersättningsprodukter där så är möjligt. Andra påverkningsfaktorer som uppkommit är att fraktkostnader i vissa fall tiodubblats vilket har lett till att

inköp nu sker från andra än tidigare upparbetade marknader. Investeringsramarna för fastigheter har justerats med anledning av prisutvecklingen.

Strategisk fastighetsplan

Regionen har beslutat att genomföra omfattande strategiska fastighetsinvesteringar i fastighetsplanen. En långsiktig genomarbetad strategi för våra investeringar är avgörande för att kunna möta behoven av moderna vårdlokaler för framtidens vård. Förnyelsen kommer att underlätta en övergång till mer effektiva arbetssätt där framför allt flöden inom vården och samverkansmöjligheter förbättras i nya lokaler. Investeringarna förväntas leda till långsiktiga effekter av förbättrad tillgänglighet, minskade vårdrelaterade infektioner, bättre arbetsmiljö, minskad hyrpersonal och minskad sjukfrånvaro och ett i alla avseenden mer hållbart fastighetsbestånd. Dessa är svåra att kvantifiera men bedöms mer än väl motivera den viktiga och nödvändiga satsning på förnyelse som regionen nu genomför.

De fyra största projekten innebär

- nytt akut- och operationshus på Mälarsjukhuset
- nytt akut- och operationshus på Nyköpings lasarett
- en större ombyggnation av Kullbergsska sjukhuset med bland annat ny entré
- en vårdbyggnad med bland annat ny huvudentré på Nyköpings lasarett. Byggnaden är också en länk mellan den äldre byggnaden, höghuset samt det nya akut- och operationshuset.

Innehållet i investeringsplanen har utöver tidigare beslutade ramökningar reviderats med indexering för kommande år motsvarande övriga ekonomiska förutsättningar.

Byggnationerna fortlöper i stort sett enligt plan och avtal har slutits med leverantören för de stora byggprojekten. Investeringsramarna följer kontrakterad leverantörs faktureringsplan vilket innebär något jämnare investeringar kommande år jämfört med tidigare bedömning.

Flera byggnationer närmar sig färdigställande och flera aktiviteter för att säkerställa en trygg driftsättning pågår. Med start i januari har en projektledare för driftsättning anställts vars uppdrag är att på övergripande nivå säkerställa driftsättningen av samtliga verksamheter som omfattas. Projektet är uppdelat i tre delprojekt där delprojektledare har respektive kommer att rekryteras. De tre delprojekten är;

- Utbildning - Utbildning och förberedelse av medarbetare inom aktuell verksamhet genomförs.
- Fastighets- och verksamhetsservice - Säkerställa funktionalitet i lokaler och utrustning samt testning av arbetssätt och flöden.
- Flytt och driftsättning – Planera, förbereda och genomföra flytt, säkerställa att arbete och samarbete sker med pågående projekt och verksamheter som till exempel; MFT, FVIS, inredningsprojekt, verksamhetsprojekt, byggprojekt, IKT-projekt och säkerhetsenheten

Ett arbete ska inledas med att ta fram en uppdaterad inriktning för konstnärliga utsmyckningar i regionens fastigheter under planperioden.

Investeringar i robusthet

En kategori investeringar ingår i investeringsplanen som avser satsningar på att ge förutsättningar för god robusthet, miljö och effektiv infrastruktur på regionens sjukhus. Satsningar som ingår är utökad kraftförsörjning för att klara minst sju dygns självförsörjande drift av sjukhusen, wifi investeringar i 5G, laddstolpar för elbilar enligt hållbarhetsprogrammet samt rörpost.

Hållbarhetsinvesteringar

Region Sörmland jobbar aktivt för att minska våra verksamheters miljö- och klimatpåverkan. En förstärkning av miljö- och klimatinvesteringar sker så att sista steget i regionens egna energikonvertering kan tas. För att uppnå ett bättre utfall krävs det investeringar i både teknik och kunskap. Det kan till exempel handla om att vi investerar för en ökad mängd egenproducerad el och/eller för att minska vår klimatpåverkan.

Löpande fastighets- och övriga investeringar

Ramen för de fortlöpande hyresgäst Anpassningarna inklusive fastighetsägarinvesteringar och energiinvesteringar har under 2021 varit 300 mnkr. För åren 2022–2026 bedöms en varierad och ökad ram per år vara nödvändig för att klara anpassningar för verksamheter som flyttas i samband med de strategiska byggnationerna. För 2022 är behovet 424 mnkr för att stegvis plana ut vid nivån en bit över 200 mnkr årligen.

IT

Strategisk IT står för anskaffning och utbyte av journalsystem som regionen genomför i samverkan med åtta andra regioner. Tilldelningsbeslutet i upphandlingen har varit överprövat vilket har påverkat tidplanen. Avtal med leverantören tecknades i juni 2019. Driftstart beräknas kunna ske tidigast under 2023 vilket innebär att investeringsbudgeten är framflyttad till 2022 och 2023. 30 % av investeringen har tagits 2019 och resterande 70% ska betalas vid godkänt acceptanctest och leveransdag i slutet av 2022 eller början av 2023. Investeringsbudgeten är minskad jämfört med tidigare budget vilket beror på att det inte var klart hur avtalet skulle utformas när budgeten fastställdes för 2019–2021. Däremot kommer det att kosta mer på driftbudgeten under implementeringsperioden. De ökade driftkostnaderna beror huvudsakligen på ökade projektkostnader, personalkostnader, utbildningskostnader samt leverantörskostnader för det nya och överföring av information från befintliga system till FVIS. Avtalet tecknades på tio år och den totala driftkostnaden beräknas inte bli högre för motsvarande funktionalitet. Flera gamla mindre system kommer också att fasas ut under implementeringen och ersättas helt av framtidens vårdinformationsstöd (FVIS). Region Sörmland IT (RSIT) ansvarar för att driva och underhålla regionens IT-plattform vilket kräver investeringar kring ett tjugotal miljoner årligen.

Medicinteknisk utrustning

Tillkommande utrustning budgeteras inom särskild strategisk investeringsram och avser främst operations- och röntgenutrustning som behöver förstärkas och bytas ut i samband med att sjukhusbyggena framskrider och att verksamheterna flyttar till de nya lokalerna, fördelat över åren 2021–2024.

Prisutvecklingen för medicinteknisk utrustning är högre än tidigare bedömning varför ytterligare 30 mnkr tillskjuts investeringsramen. Robotassisterad kirurgi införs i länet 2022 varför medel för två operationsrobotar tillförts ordinarie investeringsram.

Investeringar per nämnd

MNKR	BUDGET 2022	PLAN 2023	PLAN 2024	PLAN 2025	PLAN 2026
Nämnden för kultur, utbildning och friluftsvksamhet					
- Utrustning	7	9	4	6	6
- Fastigheter robusthet	2				
- Fastigheter övrigt	1	6	10		
Totalt	10	15	14	6	6
Nämnden för primärvård, rättspsykiatri och Dammsdalskolan					
- Medicinteknisk utrustning	2	2	2	2	2
- Övrig utrustning	1	1	1	1	1
Totalt	3	3	3	3	3
Nämnden för samverkan kring socialtjänst och vård					
- Hjälpmedel regionen	23	24	24	25	26
- Hjälpmedel kommunala	14	15	16	16	17
- Utrustning	1	1	1	1	1
Totalt	38	40	41	42	44
Regionala utvecklingsnämnden					
- Utrustning	1	1	1	1	1
Totalt	1	1	1	1	1
Regionstyrelsen					
- Strategisk IT	19	14			
- IT löpande	23	22	22	24	25
-Fastigheter strategiska	689	675	483	129	0
- Fastigheter robusthet	101	25	5		
- Fastigheter ägarinvesteringar	39	40	37	44	45
- Fastigheter hälso- och sjukvård	268	198	190	167	223
- Fastigheter primärvård	115				
- Fastigheter Dammsdalskolan		30			
- Hållbarhetsinvesteringar	35	35			
- Strategisk medicinteknisk utrustning	67	30	133		
- Medicinteknisk utrustning	183	103	102	100	105
- Övrig utrustning	8	8	8	8	3
Totalt	1 547	1 180	980	472	401
TOTALT REGIONEN	1 599	1 239	1 039	524	455

FINANSSTRATEGI

I nuvarande finanspolicy anges för kapitalförvaltningen att "inriktningen är att normalt avsätta medel motsvarande pensionsskuldens förändring oavsett eventuellt investerings/finansieringsbehov och med strategin att särskilja kapitalförvaltning från skuldförvaltning". Det som inte regleras i finanspolicyn är hur stor kapitalförvaltningen bör vara i förhållande till pensionsskulden. Med den så kallade blandmodellen som gäller för kommuner och regioner kostnadsförs pensioner intjänade före år 1998 det år de betalas ut – en kassaprinzip. Pensioner intjänade efter år 1998 där regionen har ett åtagande, kostnadsförs vid intjänandet och redovisas som en skuld i balansräkningen.

De senaste årens goda utveckling på kapitalmarknaderna har, tillsammans med tidigare avsättningar, gjort att storleken på kapitalförvaltningen nu är i det närmaste lika stor som den totala pensionsskulden. Vidare överstiger den förväntade avkastningen på portföljen den årliga uppskrivningen av pensionsskulden. Detta nya läge innebär att motivet för fortsatta överföringar till kapitalförvaltningen har försvagats. Tillsammans med samarbetsregionerna Västmanland och Örebro pågår ett arbete med att formulera en modell för hantering av överföringar till och från kapitalförvaltningen framgent. I den tänkta modellen görs uttag om storleken på kapitalet överstiger den samlade pensionsskulden med en viss procent. Omvänt skulle ett par års svag utveckling på kapitalmarknaderna kunna medföra att storleken

på kapitalet hamnar under den samlade pensionskulden, vilket leder till att överföringar till kapitalförvaltningen åter behöver göras. Mellan dessa gränser kan kapital tillföras kapitalförvaltningen om kassaflödet efter investeringar i regionen budgeteras vara positivt, men inte vid negativt prognostiserat kassaflöde. Tankarna i modellen är väl i linje med det fullmäktigebeslut från 2014 (LS-LED14-001-6) som fastställer finansstrategin; "Om marknadsvärdet av kapitalförvaltningen överstiger 110% av värdet av pensionsskulden, kan den överstigande delen förfogas av landstingsstyrelsen att användas för egenfinansiering av investeringar...". I samma beslut sätts 135 mnkr av till kapitalförvaltningen, öronmärkta att användas för investeringar. Dessa 135 mnkr har förvaltats inom ramen för kapitalförvaltningen och uppgår i dagsläget till cirka 250 mnkr. I linje med tidigare beslut kommer de att återföras från kapitalförvaltningen under de kommande åren.

För 2022 innebär det för Region Sörmlands räkning att den överföring som i normalfallet skulle göras till kapitalförvaltningen för att matcha pensionsavsättningar 2021 inte görs och att tidigare kapital, öronmärkta för investeringar, börjar återföras. Givet portföljens riskprofil bedöms inga överföringar behöva göras de kommande åren om marknadsutvecklingen är neutral till svagt negativ. Endast en mycket negativ utveckling bedöms leda till att ytterligare överföringar behöver göras till kapitalförvaltningen de närmaste åren.

LIKVIDITET OCH UPPLÅNING

Regionens långfristiga lån, och kortfristig del av de långfristiga skulderna, prognostiseras per slutet av 2021 uppgå till 3 020 mnkr. Regionen har dessutom en beslutad checkkredit på maximalt 1 000 mnkr. Region Sörmland prognostiserar ett positivt operativt kassaflöde, men de omfattande investeringarna som planeras under de närmaste åren medför ett fortsatt långfristigt upplåningsbehov enligt tabell nedan. Behovet av nyupplåning beräknas under åren 2022–2024 uppgå till totalt 2 443 mnkr. En metodförändring från tidigare år är att den kortfristiga balansen (kortfristiga fordringar – kortfristiga skulder) antas vara oförändrad mellan åren. Upplåningsbehovet som ges av budgetens resultat och investeringssatsningar leder därför till ett långfristigt lånebehov.

Förutom nyupplåningen behöver hänsyn tas till de förfallande lån som behöver refinansieras för att räkna fram upplåningsbehovet per år. Som framgår av tabellen uppgår dessa till totalt 1 770 mnkr för perioden. Regionstyrelsen får i uppdrag att uppta långfristiga lån för att klara investeringsutgifter och refinansieringar under planperioden inom takbeloppet för den långfristiga upplåning respektive år. Räntekostnaderna för upplåningen beräknas netto öka med cirka 9 mnkr år 2022, 7 mnkr 2023 och 7 mnkr år 2024 givet det ränteläge som dagens marknadsräntor implicerar. I linje med finansstrategin skulle en fortsatt mycket stark utveckling på marknaderna möjliggöra ett visst ytterligare uttag från kapitalförvaltningen, vilket skulle minska behovet av upplåning i slutet av planperioden.

Lånebehov

MNKR	BUDGET 2022	PLAN 2023	PLAN 2024
Resultat (exkl kapitalförvaltning)	-391	-314	-339
Avskrivningar	365	407	408
Pensionsavsättningar	358	332	359
Operativt kassaflöde	332	425	428
Investeringar	-1 600	-1 239	-1 039
Förändring kortfristig balans*	0	0	0
Överföringar kapitalförvaltning	100	100	50
Totalt kassaflöde	-1 168	-714	-561
Behov av nyupplåning	1 168	714	561
Långfristiga lån**	4 188	4 902	5 463
Refinansiering av förfallande lån	570	600	600
Lånebehov	1 738	1 314	1 161
Takbelopp för årets lång- fristig upplåning	1 800		

* Kortfristig balans definieras som kortfristiga fordringar - kortfristiga skulder. Under budgetår och planår antas denna vara konstant och påverkar därför inte likviditeten.

** Långfristiga lån 2021 var 3 020 mnkr.

Plan för måluppfyllelse

Medborgarperspektivet

Region Sörmland fortsätter kraftsamla för att klara av coronapandemin och dess konsekvenser. Även 2022 kommer allt fokus vara på detta. Arbetet med att ta hand om vaccinering, den minskade tillgängligheten i hälso- och sjukvården samt den framflyttade vården fortsätter. Regionens arbete med att utvecklingen i Sörmland ska vara ekonomiskt, ekologiskt och socialt hållbar kommer också fortsätta med oförtruten kraft.

När vi jämför Sörmland med andra län är det tydligt att vi på många områden har större utmaningar. Det handlar om bland annat folkhälsa, utbildningsnivå och arbetslöshet. Regionen har under en längre tid fokuserat på detta genom målbilden "Sveriges friskaste län". Samtidigt kan vi, inte minst genom pandemin, se att Sörmland också har särskilda styrkor. Kraftsamlingen som gjordes och den goda samverkan som varit under pandemin ger gott hopp om framtiden. Region Sörmland har varit snabba med att starta upp sjukvården för att ta itu med den vård och de behandlingar som skjutits upp under pandemin. Mycket glädjande är att i de senaste siffrorna från SPOR, Sveriges perioperativa register, ett register där man kan se och jämföra antalet operationer som utförts i regionerna, kan vi se att Region Sörmland har kommit snabbast igång med operationer efter sommaren. Nu fortsätter vi arbetet framåt med att få bort resterande coronaköer som uppkom under pandemin.

En av våra styrkor är vårt läge i Sveriges mest expansiva region, Stockholm-Mälardalen. Arbetet med att ta hem vinsterna från detta och befästa Sörmland som en attraktiv, konkurrenskraftig region fortsätter. Något av det mest spännande på länge är att regionen kommer att få ett universitet nästa år. För oss som region handlar det nu om att dra nytta av de möjligheter detta innebär.

För oss är det en självklarhet att sörmlänningens behov alltid ska vara i centrum. Vården ska vara tillgänglig, personcentrerad och ske så nära sörmlänningen som möjligt. Kontakterna med vården ska präglas av trygghet och tillit och det ska vara möjligt för den enskilde att själv välja kontaktväg. Digitaliseringen av vården har gått kraftigt framåt i och med de krav som pandemin har ställt på distansering och 2022 tar vi ytterligare steg med ett digitalt triageringssystem med digital plattform inom primärvården.

Medborgarna i Sörmland ska bemötas med respekt, god service och lättillgänglig information utifrån sina unika förutsättningar. Därför måste regionens verksamheter både i sitt vardagliga arbete och i sitt utvecklingsarbete vara lyhörda för medborgarnas upplevelser. Ett gott exempel på detta är den bemötandebildning Region Sörmland och kommunerna i Sörmland skapat tillsammans med FoU i Sörmland.

I vår uppföljning av förtroendet av våra verksamheter kan vi se att sörmlänningen är nöjd med kollektivtrafiken. När det gäller hur patienterna upplever vården kan vi se i den nationella patientenkäten 2021 att vi än en gång förbättrade våra resultat inom samtliga frågeområden, bland annat patienternas upplevelse av öppen- och slutenvården.

REGION SÖRMLAND HAR EN GOD JÄMLIK FOLKHÄLSA I SYFTE ATT BLI SVERIGES FRISKASTE LÄN

Region Sörmland har som mål att vara Sveriges friskaste län, sett till den självupplevda hälsan. En god hälsa är en förutsättning för utveckling, både för individen och för samhället. Hälsa och välbefinnande är ett av de 17 globala målen i Agenda 2030. Hälsoläget i befolkningen har tydliga kopplingar till utbildningsbakgrund, boendemiljö, arbete och ålderssammansättning. Befolkningens hälsa påverkar utbudet av tillgänglig arbetskraft samtidigt som tillgången på arbete är en av hälsans bestämningsfaktorer. Samarbetet med kommuner, stat och civilsamhälle behöver utvecklas och stärkas, för att länet på sikt ska få en förbättrad folkhälsa och mer jämlik hälsa.

Regionens folkhälsoarbete utgår från det nationella folkhälsomålet "att skapa samhälleliga förutsättningar för en god hälsa på lika villkor för hela befolkningen och sluta de påverkbara hälsoklyftorna inom en generation". Utgångspunkten är att regionen, genom sina olika verksamhetsområden, ska medverka till att skapa förutsättningar för en god och jämlik hälsa för alla medborgare i länet.

Idag är hälsan ojämnt fördelad i befolkningen. I Region Sörmlands hållbarhetsprogramms övergripande mål "Verksamhet präglad av jämlikhet och jämställdhet" beskrivs att all verksamhet i Region Sörmland ska bedrivas utifrån en medvetenhet om vilka sårbara grupper det finns i relation till de olika uppdragen. Fokus bör vara på socioekonomiska skillnader samt skillnader mellan kön. Coronapandemin förväntas påverka befolkningens hälsa på många olika sätt. Studier visar på att grupper som redan tidigare hade sämre livsvillkor och risk för ohälsa har drabbats mest av coronapandemin. De ojämlika förhållanden som råder idag riskerar därmed att öka ännu mer.

Den självupplevda hälsan mäts i flera undersökningar. Totalt uppger ungefär sju av tio vuxna sörmlänningar att de mår bra, en något lägre andel än i riket. Andelen som mår bra skiljer sig mellan olika grupper i befolkningen. Det är till exempel stora skillnader mellan kvinnor och män, åldersgrupper och grupper med olika utbildningsnivå.

Andel sörmlänningar som uppger att de mår bra eller mycket bra

	KVINNOR/ FLICKOR	MÄN/ POJKAR	TOTALT
Årskurs 7 *	64 %	82 %	73 %
Årskurs 9 *	57 %	79 %	68 %
Årskurs 2 gymnasiet *	60 %	77 %	69 %
16-84 år **	66 %	71 %	69 %

* Källa: Liv & Hälsa ung 2020

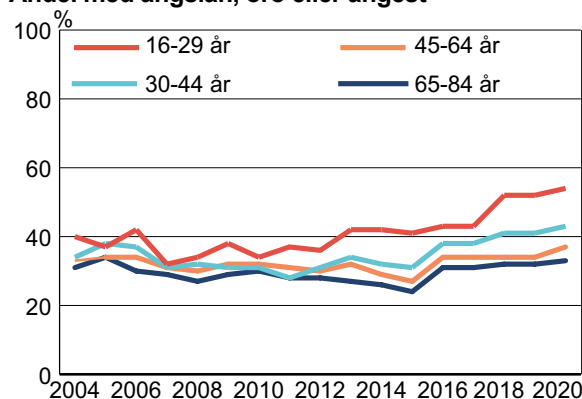
** Källa: Hälsa på lika villkor? 2017-2020

Sedan början på 2000-talet har andelen vuxna som mår bra legat kring 70 %. Bland ungdomar har det skett en kraftig minskning sedan 2011. Störst är minskningen bland tjejer, från att åtta av tio elever uppgav att de mårde bra 2011 till att sex av tio elever uppgav att de mårde bra 2020.

När det gäller utbildningsnivå så är det till exempel stor skillnad mellan kvinnor med förgymnasial utbildning och kvinnor med eftergymnasial utbildning, 52 % av kvinnor med förgymnasial utbildning uppger att de mår bra jämfört med 79 % av kvinnor med eftergymnasial utbildning.

Den psykiska ohälsan med besvär som oro, ångest, nedstämdhet och sömnsvårigheter har, enligt Folkhälsomyndigheten, ökat sedan 2000-talets början. Ökningen sker både bland barn, unga, vuxna och äldre. Bland vuxna i Sörmland, liksom i riket, uppger hälften av kvinnorna och en tredjedel av männen att de besväras av ångslan, oro eller ångest. Andelen som besväras av ångslan, oro eller ångest har ökat de senaste åren. Störst är ökningen i åldersgruppen 16–29 år.

Andel med ångslan, oro eller ångest

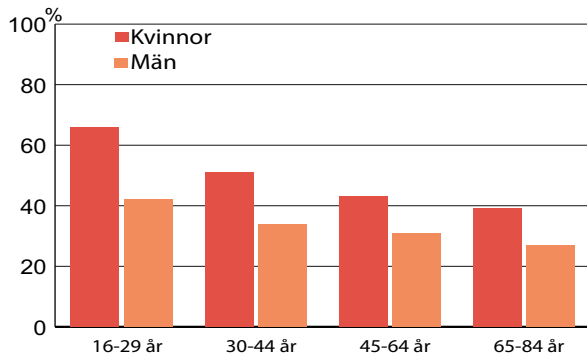

Källa: Hälsa på lika villkor?

Vanligast förekommande med ängslan, oro eller ångest är det bland yngre kvinnor 16-29 år, där två tredjedelar uppger att de besvärar av detta. Drygt en fjärdedel av männen i åldersgruppen 65-84 år uppger att de besvärar av ängslan, oro eller ångest.

Andel med ängslan, oro eller ångest 2020

Källa: Hälsa på lika villkor 2020

Den psykiska ohälsan kommer sannolikt att fortsätta öka bland annat på grund av coronapandemin. De som redan innan coronapandemin mådde psykiskt dåligt har riskerat att drabbas hårdare än de som tidigare mådde bra. Coronapandemin kan även innebära att fler i befolkningen upplever nedsatt psykisk hälsa.

REGION SÖRMLAND HAR ETT FÖREBYGGANDE OCH HÄLSOFRÄMJANDE ARBETSSÄTT

Region Sörmland ska utveckla och stärka de hälsofrämjande och sjukdomsförebyggande insatserna. De ska karaktäriseras av hög tillgänglighet och låga trösklar och det förebyggande och hälsofrämjande arbetet ska baseras på evidens. Att det hälsofrämjande och sjukdomsförebyggande arbetet ska stärkas och utvecklas förtydligas i ett av hållbarhetsprogrammets övergripande mål "Arbete och förhållningssätt för en god hälsa och miljö". Arbetet ska bedrivas med insikten om att människor har olika förutsättningar utifrån bland annat social situation, motivation och förkunskaper.

Region Sörmland erbjuder idag befolkningen många hälsofrämjande insatser. Barn i åldern noll till sex år och deras föräldrar besöker barn-avårdscentralen vid ett flertal tillfällen. Länets kvinnor bjuds in till cellprovtagning och mammografi med regelbundna intervall. Män erbjuds aortascreeening vid 65 års ålder. Sedan 2014 erbjuds länets alla 40-, 50- och 60-åringar att delta i Sörmlands hälsoprogram. Flera av screeningprogrammen har periodvis pausats under coronapandemin men under 2022 planeras de att erbjudas som vanligt.

I det förebyggande och hälsofrämjande arbetet är samarbete med andra aktörer centralt och att stärka detta är en viktig uppgift för Region Sörmlands verksamheter.

Tobak

Tobaksrökning ökar risken för många sjukdomar, bland annat flera cancersjukdomar, hjärt-kärlsjukdom och diabetes. Även passiv rökning påverkar hälsan negativt. Andelen som röker dagligen har minskat under en lång period. År 1990 rökte nästan 30 % av den vuxna befolkningen i Sörmland. Enligt Folkhälsomyndighetens senaste undersökning är andelen dagligrökare i den vuxna befolkningen 8 % i länet, 6 % bland kvinnor och 10 % bland män. Även bland ungdomar har andelen dagligrökare minskat sedan början på 2000-talet. Bland elever i årskurs 9 rökte 8 % dagligen år 2004, år 2020 hade andelen sjunkit till 5 %.

Andel sörmlänningar som uppger att de är dagligrökare

	KVINNOR/ FLICKOR	MÄN/ POJKAR	TOTALT
Årskurs 7 *	1 %	2 %	2 %
Årskurs 9 *	5 %	5 %	5 %
Årskurs 2 gymnasiet *	7 %	4 %	6 %
16-84 år **	6 %	10 %	8 %

* Källa: Liv & Hälsa ung 2020

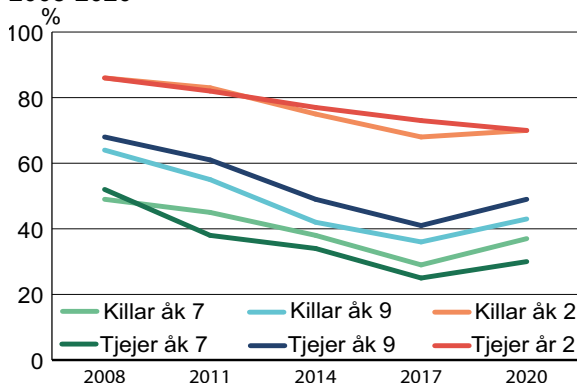
** Källa: Hälsa på lika villkor? 2017-2020

Även om dagligrökningen har minskat generellt så finns det grupper där andelen dagligrökare fortfarande är hög. Exempelvis är andelen rökare 13 % bland personer med förgymnasial utbildning, jämfört med 4 % i gruppen med eftergymnasial och i gruppen män födda utanför Europa är andelen dagligrökare 15 % jämfört med 5 % i gruppen män födda i Sverige. I Sörmland är det också en hög andel barn som utsätts för tobaksrök i hemmet.

Alkohol

Alkoholkonsumtion är också en riskfaktor för ohälsa och sjukdom. Alkoholkonsumtionen har en tydlig koppling till kön och ålder, yngre dricker mer än äldre och män dricker mer än kvinnor. Andelen av befolkningen, i åldern 18-84 år, i länet med riskabla alkoholvanor har totalt sett minskat mellan åren 2004 och 2017, från 18 % till 12 %. Störst är minskningen bland yngre, bland äldre har andelen riskkonsumenter ökat något.

Bland sörmländska elever på högstadiet och gymnasiet minskade andelen som druckit alkohol från 2008 till 2017, till 2020 har andelen åter ökat något.

Andel elever i Sörmland som druckit alkohol*, 2008-2020

Källa: Liv & hälsa ung

*Årskurs 7 druckit alkohol någon gång, årskurs 9 och årskurs 2 på gymnasiet druckit alkohol senaste tolv månaderna

Fysisk aktivitet och goda matvanor

Fysisk aktivitet och goda matvanor har för de allra flesta positiva effekter på hälsan. En aktiv och hälsosam livsstil kan minska risken för sjukdomar, till exempel hjärt-kärlsjukdom och diabetes typ 2. Forskning har också visat att långvarigt stillasittande, oavsett fysisk aktivitet, ökar risken för flera sjukdomar. Den nationella rekommendationen för fysisk aktivitet för vuxna är minst 30 minuter per dag, eller 150 minuter i veckan. Två tredjedelar av den vuxna befolkningen når den nivån. Andelen fysiskt aktiva minskar sedan med stigande ålder, i åldersgruppen 16-29 år är över 70 % fysiskt aktiva minst 150 minuter i veckan, motsvarande andel i åldersgruppen 65-84 år är 56 %. Bland elever i årskurs 7 är det drygt en tredjedel som sitter stilla fyra timmar eller mer efter en skoldag. I årskurs 9 och 2 på gymnasiet är det ungefär 4 av tio elever som sitter stilla så mycket.

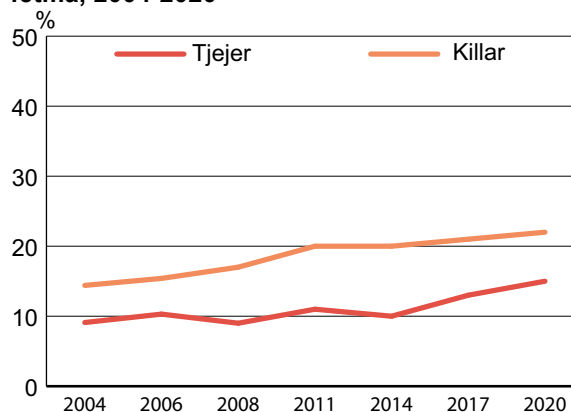
Den nationella rekommendationen för goda matvanor är att äta frukt eller grönt minst fem gånger per dag. Det är mindre än 10 % av den sörmländska befolkningen som når rekommendationen. Det är en högre andel kvinnor än män som äter frukt och grönt regelbundet men det är inga stora skillnader mellan olika åldersgrupper. Lite mer än hälften av sörmländska elever på högstadiet och gymnasiet äter frukt och grönt så gott som dagligen eller oftare. Det är en något högre andel bland tjejer än bland killar.

Övervikt

Övervikt och fetma, som i många fall är ett symptom på låg fysisk aktivitet och/eller osunda matvanor, är ett växande folkhälsoproblem i många länder. Mer än hälften av den vuxna befolkningen i Sörmland har övervikt eller fetma. Andelen med övervikt är högre bland män än bland kvinnor

medan fetma är lika vanligt både bland kvinnor och män. Var femte vuxen i länet har fetma, vilket är en fördubbling sedan år 2000.

Även bland ungdomar ökar andelen med övervikt och fetma. År 2004 var andelen med övervikt/fetma 10 % bland tjejer och 14 % bland killar. År 2020 var motsvarande andelar 15 % respektive 22 %.

Andel elever* i Sörmland med övervikt och fetma, 2004-2020

Källa: Liv & hälsa ung

*Årskurs 7, årskurs 9 och årskurs 2 på gymnasiet

REGION SÖRMLAND HAR NÖJDA KUNDER, PATIENTER, BRUKARE, RESENÄRER, BESÖKARE, DELTAGARE OCH ELEVER

Region Sörmlands verksamheter utgår från medborgarens behov och förutsättningar. Medborgare innefattar bland annat patient, elev, deltagare, resenär, besökare och anhörig. Regionens vision, "Det öppna Region Sörmland – för jämlik hälsa och levande kultur i en hållbar livskraftig region", innebär bland annat att regionen är tillgänglig för alla och bjuder in till delaktighet. Alla ska kunna ta del av och påverka regionens verksamheter.

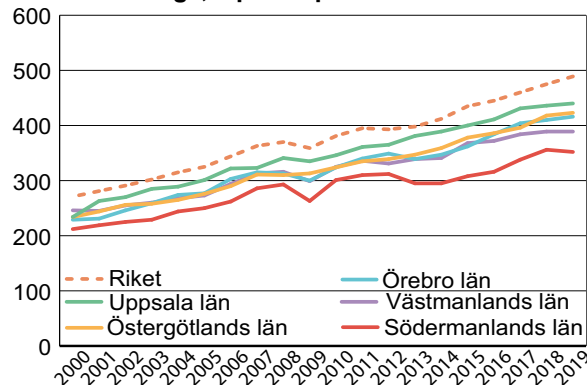
För att säkerställa att regionens alla verksamheter lever upp till medborgarnas förväntningar görs ett antal mätningar och undersökningar varje år för att se hur Region Sörmland och dess tjänster uppfattas av medborgarna. Mätningar görs till exempel inom hälso- och sjukvården, kollektivtrafiken och kulturverksamheten. Undersökningarna är viktiga inspel till vidareutveckling av regionens verksamheter.

Även synpunkter och klagomål på regionens verksamheter sammanställs och analyseras. Varje synpunkt eller klagomål innehåller viktig information som utgör underlag för verksamheternas utveckling att bli mer anpassade efter medborgarnas behov och förutsättningar.

REGION SÖRMLAND ÄR EN LIVSKRAFTIG OCH LEVANDE REGION

Vissa av de grundläggande förutsättningarna för en positiv utveckling i Sörmland har stärkts under de senaste decennierna. Trots förbättrade utvecklingsbetingelser har regionen, särskilt under tvåtusenålets andra decennium, haft en förhållandevis svag ekonomisk tillväxt jämfört med andra regioner i Östra Mellansverige. Som syns i figuren har även regionerna i Östra Mellansverige något lägre utveckling av bruttoregionalprodukten (BRP) per invånare än riket som helhet.

Bruttoregionalprodukt per invånare, riket och östra mellansverige, löpande priser tusen kronor

Källa: Statistiska centralbyrån (SCB) regionalräkenskaperna

Det regionala utvecklingsuppdraget syftar inte enbart till att höja den ekonomiska standarden i länet, varför regionens livskraft måste beskrivas i ett bredare perspektiv. I den regionala utvecklingsstrategi, Sörmlandsstrategin, är social hållbarhet målet, ekonomin medlet och ekologin sätter ramarna för att nå ett hållbart samhälle. BRP+ är ett breddat mått på regional utveckling som belyser hur länen ligger till med avseende på livskvalitet här och nu och hållbarhet över tid. Sörmland har enligt detta mått en relativt sett god närhet till tjänster medan en utmaning i länet är den jämförelsevis låga utbildningsnivån i befolkningen.

Det breda måttet på regional utveckling tydliggör den mängd faktorer som har betydelse för utvecklingen. Det innebär också att det regionala utvecklingsarbetet måste vara flexibelt och anpassningsbart för att kunna möta de förändringar som sker i vår när- och omvärld och som får konsekvenser för Sörmlands utveckling. Sörmlandsstrategin har därför slagit fast en arbetsmetod som möjliggör ett sådant arbetssätt, där Sörmlands modell för hållbar regional utveckling står i centrum. I modellen beskrivs samspelet mellan olika faktorer som har betydelse för regional utveckling. Det handlar

främst om de av varandra beroende sambanden mellan boende, hälsa, utbildning, arbetsmarknad och näringsliv. Befolkningen och den demografiska utvecklingen är den centrala utgångspunkten för att försöka beskriva denna helhet.

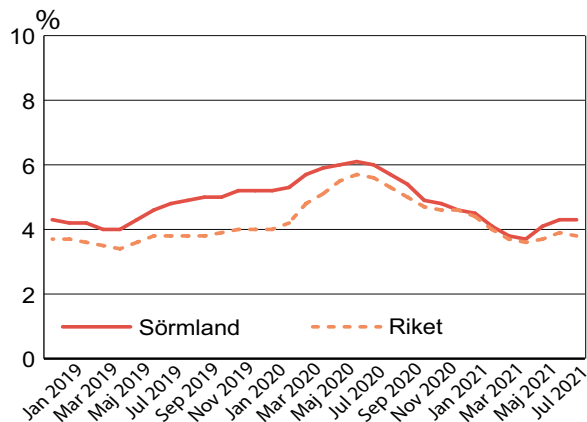
En översyn av formuleringen av den regionala utvecklingsstrategins två prioriterade inriktningar kommer att göras. Syftet med översynen är att den regionala utvecklingsstrategin behöver tydligare ställningstaganden för att skapa bättre grund för handlingskraft och förverkligande av målet i strategin: ett jämställt och jämlikt samhälle där människor lever ett gott liv med god hälsa utan orättfärdiga skillnader. Översynen innebär att:

- behålla och stärka strategins grundfundament: mål, systemsyn och förhållningssätt,
- förtydliga att Agenda 2030 är vårt ramverk för att lösa komplexa samhällsutmaningar,
- tolka den nationella strategin för hållbar regional utveckling 2021–2030 utifrån vår regionala kontext,
- se över och hållbarhetssäkra den regionala utvecklingsstrategins prioriterade inriktningar och tillväxtprioriteringarna från 2019.

För att prioriteringarna ska få genomslagskraft och bidra till att förverkliga målet i den regionala utvecklingsstrategin kommer kraft och fokus läggas på att samskapa framtagandet av prioriteringarna med de aktörer/intressenter som ska genomföra insatser. Det gäller både internt inom Region Sörmland och externt hos Sörmlands olika aktörer inom ramen för våra ordinarie forum och pågående processer.

Region Sörmland har beviljats medel från Tillväxtverkets utlysning Vägar till hållbar regional utveckling vilket ger möjlighet att stärka arbetet med hållbar utveckling inom det regionala utvecklingsuppdraget och Sörmlandsstrategin. Projektet sträcker sig fram till sommaren 2023 och alla Sveriges 21 regioner deltar. Projektet kommer att fokusera på den förflyttning och omställning som är nödvändig för att integrera ekonomisk, social och miljömässig hållbarhet i vår ordinarie verksamhet.

En växande arbetsmarknad är en av strategins nuvarande prioriteringar. Trots sysselsättningsuppgången de senaste åren är arbetslösheten i Sörmland fortfarande hög jämfört med övriga regioner i landet. Under 2020 har arbetsmarknaden varit starkt påverkad av coronapandemin. Andelen 16-64 åringar som var öppet arbetslösa i länet var i februari 2020 5,2 % och i augusti 2020 var andelen 6 %. Efter hand har den öppna arbetslösheten sjunkit, i maj 2021 var den nere på 3,7 %, i augusti 2021 hade andelen öppet arbetslösa ökat något till 4,3 % men den är fortfarande lägre än innan coronapandemin.

Andel öppet arbetslösa, 16-64 år, januari 2019 - augusti 2021

Källa: Arbetsförmedlingen

Det finns antagligen flera skäl till att arbetslösheten är hög i Sörmland. Ett skäl kan vara att efterfrågan på arbetskraft, mätt som antal lediga jobb per arbetslös, har varit relativt sett låg i länet. Andra kvartalet 2021 fanns det 0,21 lediga arbeten per arbetslös, vilket placerar Sörmland något under riksgenomsnittet på 0,24. Under andra kvartalet 2021 är dock antalet lediga arbeten per arbetslös i Sörmland i nivå med flera av de omgivande länen och utvecklingen i Sörmland har varit god sedan tredje kvartalet 2020.

Sörmland är ett pendlingslän och en stor del av de sysselsatta inom länet arbetar på annan ort än bostadskommunen. Nettopendlingen från länet var 10 % år 2018, vilket ska jämföras med genomsnittet för alla regioner som var 2 %. Det innebär att utvecklingen på arbetsmarknaderna runt om Sörmland också har stor betydelse för Sörmlands sysselsättning och den regionala utvecklingen.

En fungerande bostadsmarknad är den andra nuvarande prioriterade inriktningen i Sörmlandsstrategin och är en förutsättning för en ökad inflyttning till länet. I bostadsmarknadsenkäten 2021 anger alla Sörmlands kommuner för sjätte året i rad underskott på bostäder. År 2020 färdigställdes dock 1 923 bostäder i länet, vilket är det högsta antalet bostäder som har färdigställts på ett år sedan 1981. Vilka upplåtelseformer som finns tillgängliga får inverkan på vilka grupper som har möjlighet att efterfråga ett boende. Generellt har människor med lägre inkomster svårare att efterfråga ägt boende varför det är viktigt att det finns hyresrätter tillgängliga. Antalet färdigställda nya hyresrätter utgjorde 2020 det högsta antalet sedan år 1992, 63,7 % av alla färdigställda bostäder i flerbostadshus. Under de senaste fyra åren har det färdigställts flest antal bostäder i förhållande till invånarantal i Trosa.

Verksamhetsperspektivet

HÄLSO- OCH SJUKVÅRD

Region Sörmlands mål är att patienten ska känna sig trygg, ha en smidig resa genom vården och att vi använder våra resurser på rätt sätt. Vården ska ges nära befolkningen och endast vård som inte kan tillgodoses i öppenvård ska ges i slutenvård. Patienternas och anhörigas delaktighet i vården är självklar. Coronapandemin har lett till framskjuten vård och sämre tillgänglighet, att komma tillrätta med detta är hälso- och sjukvårdens huvudfokus under 2022.

Arbetet med att komma ikapp med den framflyttade vården som inleddes direkt efter pandemics första våg var på god väg när andra och tredje vågen drabbade oss våren 2021. Stor kraft har under det gångna året även behövt läggas på den framgångsrika massvaccineringen av befolkningen. Åter mobiliserar vi därför nu resurser för att ge medborgarna den vård de behöver och som skjuts fram på grund av pandemin. Region Sörmlands ambition är att ta tillvara all den kapacitet som finns tillgänglig såväl internt men även tillsammans med övriga regioner och andra utförare med vårdavtal. Tillgängligheten ska förbättras och vården ges inom de tidsramar som anges i vårdgarantin.

Pandemin och coronaviruset påverkar hur Region Sörmland planerar och strukturerar hälso- och sjukvården under de kommande åren. Behovet av att stärka upp vår intensivvård och samtidigt göra den mer flexibel med olika lösningar för eftervård har tydliggjorts. Coronapandemin visar också betydelsen av att verksamheterna själva har större möjlighet att flexibelt öka och minska antalet vårdplatser efter medborgarnas behov. Vi gör förstärkningar för att göra oss mindre sårbara, exempelvis utökad förrådskapacitet, robusthetssatsningar på våra sjukhus och förstärkt kompetensförsörjning. Sjukvården utvecklas och kapaciteten ökas med fler MR-kameror, operationsrobotar, operationslag. Ambulanssjukvården förstärks.

Arbetet med att stärka regionens rehabiliteringsverksamhet är påbörjat och kommer intensifieras. En specialiserad rehabiliteringsklinik etableras, postcovidrehabilitering fortsätter utvecklas, cancerrehabiliteringen stärks. Rehabilitering ska ske jämlikt i länet med den kvalitet som aktuella riktlinjer anger inom såväl slutenvård, öppenvård,

primärvård och utövare med vårdavtal. Fler ska kunna ta del av arbetsinriktad rehabilitering.

För att möta befolkningens ökade behov av vård fortsätter vi att förstärka den nära vården. Primärvården är basen för hälso- och sjukvården inom länet och central i utbyggnaden av den nära vården. Samarbetet mellan primärvården, specialistvården och den kommunala vården ska fortsätta att öka. Vi stärker regionens läkarmedverkan i de särskilda boendena samt att en ny tjänst som chefsläkare för nära vård inrättas. Digitala kontaktvägar med primärvården utvecklas och tillgängligheten ska förbättras. Arbetet med att införa ett tak för antalet listade patienter per läkare i vår egen primärvård fortgår, med målet att öka kontinuitet och tillgänglighet för patienten, ge fler möjlighet till fast läkarkontakt och patientkontrakt samt ökade möjligheter till personalrekrytering. Satsningen på att utbilda fler distriktsläkare och distriktsjuksköterskor ska fortsätta.

Vi satsar på hälsofrämjande åtgärder och fortsätter med våra riktade hälsoundersökningar och pneumokockvaccination. Cancerscreening som skjuts upp under pandemin jobbas ikapp, tarmcancerscreening påbörjas under våren, organiserad testning för prostatacancer ska införas. Det goda samarbetet mellan kommuner och regionen bibehålls och utvecklas inom den nära vården och inom det förebyggande arbetet mot psykisk och fysisk ohälsa. Vi utökar satsningen på barn och ungas hälsa. Tidig samverkan mellan skola, socialtjänst och hälso- och sjukvård är en nyckelfråga och ska utvecklas. Från regionens sida tillför vi ytterligare resurser till barn- och ungdomspsykiatri, samtalsmottagningarna, barnhälsovården samt barnsjukvården.

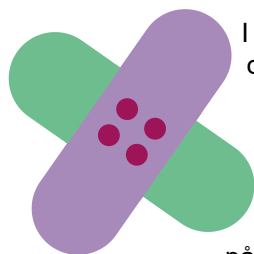
REGION SÖRMLAND HAR EN GOD, SÄKER, TILLGÄNGLIG, KVALITATIV OCH EFFEKTIV VÅRD

Begreppet "god vård" lanserades i samband med publiceringen av Socialstyrelsens föreskrift Ledningssystem för kvalitet och patientsäkerhet i hälso- och sjukvården (SOSFS 2005:12). Där beskrivs ett antal områden som viktiga förutsättningar för "god vård". De sex områdena är:

- Kunskapsbaserad och ändamålsenlig hälso- och sjukvård
- Säker hälso- och sjukvård
- Patientfokuserad hälso- och sjukvård
- Effektiv hälso- och sjukvård
- Jämlig hälso- och sjukvård
- Hälso- och sjukvård i rimlig tid

I Region Sörmland ska vård och behandlingar vara kunskapsbaserade och ändamålsenliga och verksamheterna ska arbeta i överensstämmelse med vetenskap och beprövad erfarenhet. Vården ska vara utformad för att möta patientens individuella behov på bästa sätt. Vårdskador och vårdrelaterade infektioner ska minimeras genom ett aktivt förebyggande arbete.

Region Sörmland ska erbjuda en patientsäker vård av god kvalitet och med korta väntetider. Den som har störst behov av sjukvård ska få tillgång till denna utan onödig väntan eller organisatoriska begränsningar. Då det totala vårdbehovet ökar, bland annat på grund av en ökande andel äldre i befolkningen, är det viktigt att ständigt arbeta för att strukturera länets hälso- och sjukvård för att på bästa sätt möta länsinvånarnas behov och krav på bättre kvalitet. Vården ska ges där den ger bästa möjliga resultat för patienten, med lämplig hänsyn till tillgänglighet, kompetensförsörjning och effektivitet i resursanvändningen. Att fördela vårdinsatser optimalt kallas ofta nivåstrukturering.

I nära samband med att uppnå en optimal nivåstrukturering måste även ett kontinuerligt arbete för att utveckla regionens verksamheter ske. En hög effektivitet i resursanvändningen är av stor betydelse för att regionen även på sikt ska kunna möta behoven i en växande befolkning med allt fler äldre invånare och med en sjukvård som kan åstadkomma allt mer. Ett flertal studier visar på vinster som kan göras vid ett strukturerat effektiviserings- och kvalitetsarbete inom sjukvården. Slutsatserna visar på höjd vårdkvalitet, större personalnöjdhet samt sänkta kostnader.

Ett fortsatt prioriterat område är en utbyggd rehabilitering. Målet är att erbjuda patienter med behov av olika rehabiliteringsinsatser en tidig och effektiv rehabilitering med målet förbättrad hälsa och arbetsförmåga. Det finns ett behov av att se över hur regionen arbetar med de olika rehabiliteringsprocesserna samt identifiera eventuella brister avseende organisation, struktur och tillgänglighet som behöver åtgärdas.

Varje år erbjuder Region Sörmland handledning och ekonomiskt stöd till kliniska forskningsprojekt. På detta sätt kan medarbetare delta i forskning och regionen medverkar till framtagande och spridning av ny kunskap.

Inom rättspsykiatri är patienterna dömda till vård och vårdas därmed under tvång. Det är mycket viktigt att vården präglas av delaktighet, jämlikhet, respekt och transparens samt att vården är evidensbaserad och rättssäker. Det är långa vårdtider inom den rättspsykiatriska vården vilket ställer extra höga krav på tydliga vårdprocesser för att ge en säker och effektiv vård. Målsättningen är att Region Sörmland genom ständigt förbättringsarbete, lever upp till kraven på god vård inom den rättspsykiatriska vården.

I Sverige har tand- och munhälsan stadigt förbättrats under det senaste halvsekle, även om hälsoförbättringarna har planat ut lite under senare år. För att bevara den goda tandhälsan är det viktigt att fortsätta ge hälsoinformation och arbeta förebyggande. Grupper med sämre tandhälsa, eller med risk för sämre tandhälsa, ska vara i fokus för detta arbete. Målsättningen är att alla sörmlänningar ska ha möjlighet till regelbunden revisionstandvård baserat på risken för framtida sjukdom och problem. Medborgarna ska också få akuta behov avhjälpna inom rimlig tid. Så långt det är möjligt ska tandvården ges inom allmäntandvården och endast behandling som inte kan tillgodoses där ska ges inom specialisttandvården. Det finns en potential i utveckling av bättre samverkan mellan hälso- och sjukvård och tandvård. Det gäller till exempel omhändertagandet av personer med långvariga sjukdomar eller funktionsnedsättningar och äldre.

REGION SÖRMLAND HAR EN PERSONCENTRERAD VÅRD

Personcentrerad vård ska vara den sörmländska vårdens kärna. Patienten ska vara delaktig i alla beslut om sin egen vård och aktivt delta i planering och genomförande av den egna vården i samarbete med vårdpersonal och vid behov i samarbete med närstående. Det är viktigt att patienten är i centrum och så långt det är möjligt inkluderas i alla vårdbeslut och processer. Det har visat sig leda till bättre egenvård och bättre samarbete mellan vårdare. Det är patientens samlade behov – medicinskt, socialt, individuellt – som ska vara vägledande för hälso- och sjukvårdens utformning. Patientens ställning ska stärkas och sjukvården ska bli bättre på att tillvarata patientens och närståendes engagemang i att utveckla verksamheten. Den samlade kunskapen visar att ett personcentrerat arbetssätt och en delaktig patient har en positiv inverkan på vårdens resultat och ett effektivt resursanvändande.

Att göra jämlikt innebär ofta att göra olika för att tillgodose människors specifika behov och förutsättningar. Det är individens egna förutsättningar och resurser som har störst betydelse för resultatet av insatserna från hälso- och sjukvården. En personcentrerad hälso- och sjukvård innebär att anpassa bemötande, vård och behandling till de villkor som finns relaterat till patienters personliga egenskaper och förutsättningar, det går inte att ha samma förväntningar på delaktighet på alla personer. Genom en personcentrerad hälso- och sjukvård har regionen möjlighet att styra mot en mer jämlik hälsa hos befolkningen.

För att införa personcentrerad vård krävs en attityd- och kulturförändring då det personcentrerade arbetssättet utmanar det etablerade. För att driva på denna förändring behöver regionen arbeta med kunskapshöjande insatser och sprida goda exempel.

REGION SÖRMLAND HAR EN UTBYGGD PRIMÄRVÅRD OCH EN FÖRSTÄRKT NÄRVÅRD

Den nära vården ska vara basen i hälso- och sjukvården. Primärvården ska ge en effektiv, bred och lättillgänglig hälso- och sjukvård för de flesta vårdbehov. För att göra hela sjukvårdssystemet mer effektivt behöver arbetsfördelningen mellan primärvård och den specialiserade sjukvården tydligare definieras. Den framtida hälso- och sjukvården ska ges nära befolkningen, endast vård som inte kan tillgodoses i öppenvård ska ges i slutenvård. För att minska behovet av vård behöver vården ställa om och öka de preventiva insatserna.

Närvård i Sörmland innebär att länets befolkning ska ha nära till vård och omsorg där de bor eller vistas. Vård och omsorg ska vara tillgänglig, såväl geografiskt som tidsmässigt. Viktiga uppgifter för närvården är att främja hälsa och förebygga ohälsa. Regionen behöver fortsätta sin utveckling mot att komma närmare patienten, bland annat genom att nyttja digitaliseringens möjligheter. Regionen ska fortsätta utveckla närvård där mer vård sköts i öppna former och i hemsjukvård. Detta kan ske genom att fortsätta utveckla fler mobila team, stärka specialiserad sjukvård i hemmet, erbjuda fler fasta vårdkontakter samt utveckla sjukvårdsassisterad egenvård i hemmet.

REGIONAL VERKSAMHET

Den regionala utvecklingen ska ske med tillväxt i hela länet och där olikheterna i de olika länsdelarna bidrar till helheten. Det är viktigt att arbetet leder till att kommuner och regionen kan leverera den service och de tjänster som sörmlänningen behöver. Pandemin har för Sörmland än tydligare visat på vikten av att fokusera på åtgärder för att motverka arbetslöshet, utveckla kollektivtrafiken, stödja utbildning och verka för att utveckla och omforma det sörmländska näringslivet.

Från och med tidtabellskiftet i december 2021 tas nästa stora steg i utvecklingen av våra Mälartåg. Region Sörmland axlar ansvaret för kundtjänst för hela regionaltågssystemet. För resenärerna i Sörmland kommer biljettsystemet Movingo också omfatta enkelresor utöver det periodkort som funnits de senaste åren. Sörmlandstrafikens kommunikationskanaler utvecklas med fler tjänster och funktioner som underlättar för bussresenärerna.

Beslut om ny Länstransportplan (LTP) samt Trafikförsörjningsprogram (TFP) planeras. Utrednings- och förankringsarbete pågår. Strukturbild Sörmland som är del av underlaget för Sörmlandsstrategin kommer att utvecklas. Den regionala utvecklingsstrategin (RUS) som i Sörmland benämns Sörmlandsstrategin revideras med syfte att bättre ansluta till den nationella strategin.

EU har antagit en ny långtidsbudget. För Region Sörmland är det viktigt att, inom ramen för de olika fondprogrammen, arbeta fram strategier så att beslutade medel kommer till så stor nytta som möjligt.

Region Sörmland kommer tillsammans med Länsstyrelsen i Södermanland utveckla samverkan. Det kan vara uppdrag från nationell nivå som avser gemensamma planerings- och styrdokument men även strategiska frågor av vikt för Sörmland. Samverkan med länsstyrelsen stärks genom aktivt deltagande från regionen i arbetet för att nå målen i klimat- och energistrategin och livsmedelsstrategin samt övriga områden där uppdragen gränsar mot varandra.

Region Sörmlands arbete med att förbättra och stärka förutsättningarna för cykling i dess olika former enligt den antagna Cykelstrategin bidrar till

såväl samhällets som regionens omställning mot ett mer hållbart resande.

Region Sörmland skapar bättre förutsättningar för en väl fungerande utbildnings- och arbetsmarknad. Det ökar länets innovations- och attraktionskraft. När nu Mälardalens Högskola omvandlas till universitet (MDU) skapas än större möjligheter för Sörmlands fortsatta utveckling och kompetensförsörjning av såväl bredd- som spetskompetens. Region Sörmlands behov av högre utbildning är av högsta vikt för den egna kompetensförsörjningen, men också för länets näringsliv. Med den anledningen har Region Sörmland stort behov av nära och konstruktivt samarbete med vårt nya universitet.

Våra folkhögskolor och studieförbund är viktiga aktörer i en tid där integrationen, digitala klyftor och en relativt låg bildningsnivå är stora utmaningar. Folkbildningen är en viktig resurs för att bidra till det livslånga lärandet och möta de krav och behov som samhället ställer.

Sörmlands naturbruk med Nynäs och Ökna utvecklas så att verksamheten än mer anpassas till ett hållbart brukande. Som utbildningsanordnare är det viktigt att bedriva den egna verksamheten med teknologi, lokaler och kunskaper som ligger i framkant. En fortsatt utveckling att producera närodlade råvaror till regionens kök är en positiv och önskvärd inriktning. Sörmlands naturbruk bidrar såväl praktiskt som kunskapsmässigt i vårt hållbarhetsarbete. Det är viktigt att utbilda inom yrken som utvecklar den sörmländska livsmedelsproduktionen. Sörmlands naturbruk är också en viktig resurs för att stimulera turism och besöksnäring, liksom friluftaktiviteter för ökad folkhälsa.

REGION SÖRMLAND HAR EN HÅLLBAR KULTUR-, UTBILDNINGS-, FOLKBILDNINGS- OCH FRILUFTSVERKSAMHET MED GOD KVALITET OCH TILLGÄNGLIGHET

Genom att vara en dynamisk utmanande och obunden kraft med yttrandefriheten som grund ska kulturverksamheten i Region Sörmland bidra till individens utveckling och ett hållbart demokratiskt samhälle.

Kulturverksamheten omfattar flera nationella kulturområden, bland annat professionell teater-, dans- och musikverksamhet, museiverksamhet, biblioteksverksamhet, läs- och litteraturfrämjande verksamhet samt professionell bild- och formverksamhet. En förutsättning för utveckling av de nationella uppdragen är kulturplanen som utarbetas i samverkan med länets kommuner och i samråd med länets professionella kulturliv och det civila samhället. Regionens kulturverksamheter arbetar med att stärka och utveckla Sörmlands kulturliv.

Kulturverksamheten ska finnas på många olika platser och arenor, möta människor i hela länet, bjuda in till delaktighet och bidra till god tillgänglighet till kultur och bildning. Verksamheten ska vara kunskapsbaserad och präglas av mångsidighet, gräns- och genreöverskridande samt ha spets i innehåll, uttryck och form. Verksamheten ska lyfta fram mångfald och mångsidiga kulturarv, arbeta med interkulturella perspektiv genom att främja möten mellan olika människor med olika erfarenheter, synsätt och världsbilder och mellan olika kulturer, samhällen och tider.

Region Sörmlands utbildnings- och folkbildningsuppdrag omfattar gymnasieskola, gymnasiesärskola, folkhögskola, vuxenutbildning och övrig bildningsverksamhet. Dessa verksamheter ska bidra till att utveckla regionen och individen på ett hållbart sätt avseende demokrati, kultur, kunskaper och bildning. Verksamheten ska bidra till att individen utvecklas som person och kan påverka sin livssituation samt ha en möjlighet att delta aktivt i samhällsutvecklingen. Verksamheten ska erbjuda demokratiska arbetsformer samt en trygg, säker och utvecklande miljö att vistas i. Den ska ge alla en möjlighet till bästa möjliga utveckling av förmågor, kunskaper, kompetens och bildning utifrån egna förutsättningar.

Friluftsverksamheten i Region Sörmland ska bidra till god livskvalitet och hälsa, hållbar utveckling med god tillgänglighet till natur- och kulturmiljöer för alla. Uppdraget avser egendomar Nynäs och Ökna och omfattar bland annat förvaltning av naturresurser och vandrings- och kanotleder, jord-, skogs- och viltbruk, förvaltning och tillgängliggörande av Nynäs slott med park samt visningar, utställningar, kurser och program inom natur- och kulturområdet. Verksamhet erbjuds inom områdena kultur och historia, hälsa och rekreation, park och trädgård, naturbruk, friluftsliv, jakt och fiske, måltids- och boendeupplevelser. Utbudet ska formas så att det gagnar god tillgänglighet till natur- och kulturupplevelser.

REGION SÖRMLAND HAR EN GOD, TILLGÄNGLIG OCH HÅLLBAR KOLLEKTIVTRAFIK

Region Sörmland ska ha en tillgänglig, attraktiv och effektiv kollektivtrafik. Sörmlands kollektivtrafik ska utgöra ett sammanhållet trafiksystem, väl integrerat med angränsande regioners trafiksystem.

Regionen ansvarar för att så långt det är möjligt samordna och anpassa stadstrafik och lokal landsbygdstrafik med stomlinjetrafik med buss och tågtrafik. Den allmänna kollektivtrafiken i Sörmland består av tåg-, buss- och skärgårdstrafik. Region Sörmland ansvarar för ett samordnat servicecenter för den allmänna och särskilda kollektivtrafiken.

Regionen arbetar för ett ökat kollektivt resande och få fler att välja bort bilen till förmån för det hållbara alternativet att resa tillsammans.

Under den kommande perioden kommer mycket arbete handla om att vinna tillbaka de resenärer som uteblivit under coronapandemin. Arbetet fortsätter med en stor återstartskampanj där regionen i olika kanaler berättar om fördelarna med att resa kollektivt utifrån olika perspektiv. En del av kampanjen riktar sig specifikt till bilister och resenärer som har valt bort bussen för bilen under coronapandemin. En ny version av webben (Sörmlandstrafiken.se) kommer att lanseras samt appar för allmän kollektivtrafik och Serviceresor. Här spelar tillgänglighet och användarvänlighet en stor roll. För att bemöta den nya vardagen och nya utmaningar i coronapandemins fotspår kommer appen för allmän kollektivtrafik också att inkludera en funktion för att se belägningsgrad på bussen innan den kommer in till hållplatsen.

REGIONÖVERGRIPANDE

När nu samhället återvänder till det nya normala står Region Sörmland väl förberett för att ta utvecklingen framåt. Det är stort fokus på det fortsatta arbetet med omställningen till nära vård, nyttjandet av digitaliseringens möjligheter och kompetensförsörjning. Region Sörmland har höga ambitioner att medverka till ett hållbart samhälle och våra klimatinvesteringar intensifieras. Region Sörmland etablerar sig mer och mer som en tydlig partner visavi länets kommuner inom fler och fler områden. Begreppet regional utveckling har fått fotfäste och ett tydligt innehåll. Samverkan är ett nyckelord när sörmlänningarnas behov av välfärdstjänster utvecklas. Senast med målbild "Tillsammans för barnens bästa i Sörmland.

Nu är det dags att ta ett större steg för att använda den digitala kommunikationstekniken. Alla vårdcentraler ska nu erbjuda regionens digitala plattform eller motsvarande som kontaktväg i sitt utbud. Under planperioden kommer införandet av det nya vårdinformationsstödet, Visus, ligga till grund för förändrade arbetssätt. Det kommer leda till omfattande behov av fortbildning och utvecklingsarbete. Implementeringen av kunskapsstyrningsmodellen är också en viktig del som ska bidra till en säker och jämlik vård.

Region Sörmland jobbar aktivt för att minska våra verksamheters miljö- och klimatpåverkan. För att uppnå ett ännu bättre utfall krävs investeringar i såväl kunskap som teknik. Vi vill öka den biologiska mångfalden och arbeta för en mer cirkulär resursanvändning. Det kan vara en ökad

mängd egenproducerad el, främjande insatser för att förändra resvanor för såväl patient som personal och ett ökat miljöfokus vid inköp av varor och tjänster. Inköp är ett strategiskt verktyg också för de andra områdena inom hållbarhet där den sociala dimensionen särskilt ska beaktas. Det ska vara ett fortsatt fokus på vårt arbete med läkemedels- och antibiotikaförskrivning.

De strategiska fastighetsinvesteringarna i Katrineholm färdigställs. I Nyköping går byggnationerna enligt plan. Entrébyggnaden ska driftsättas. Operationshuset tar form och ska under planperiodens senare hälft tas i bruk. Regionsjukhuset Karsuddens utbyggnad går mot sitt färdigställande. Bygget av det nya akut- och operationshuset på Mälarsjukhuset fortgår under hela planperioden.

REGION SÖRMLAND TAR TILLVARA DIGITALISERINGENS MÖJLIGHETER

Den patient som kan och vill ha möjlighet att välja digitala alternativ ska kunna göra det. Det bidrar till effektivare insatser samt att resurser frigörs till dem som behöver personliga möten. Digitaliseringen skapar förutsättningar för personcentrerad vård och för en sammanhållen vårdprocess där olika huvudmän kan dela information. I övergången mellan vårdgivare bidrar det till säkrare och snabbare överföring av information. Sammantaget kommer detta att leda till ökad kvalitet, högre patientsäkerhet och större resurseffektivitet.

Region Sörmland arbetar med att utforma ett nytt vårdinformationsstöd. Det nya vårdinformationsstödet ska bättre möta de krav och behov som finns i vården. Det nya stödet ska göra patienterna mer delaktiga i sin vård och förenkla administrationen för vårdpersonalen.

Region Sörmland bedriver verksamheter som ställer stora krav på en väl fungerande IT, det gäller allt från vård av människor till att förse länets invånare med kultur och utbildning samt att stödja det demokratiska arbetet i regionens olika politiska församlingar. Regionens verksamhet förväntas fungera även i olika krissituationer och det finns stora krav på kontinuitet i verksamheten. Därför är det viktigt att regionens IT är stabil och säker och att information hanteras korrekt.

Medarbetarna i regionen ska ha IT-stöd som bidrar till god kvalitet och effektivitet i arbetet och som underlättar samverkan och kunskapsutveckling i det dagliga arbetet. En effektiv och ändamålsenlig IT ska även möjliggöra ett grönare och smartare arbetssätt i form av färre resor och mer distansarbete. Med hjälp av teknikens möjligheter bryter regionens verksamheter gamla mönster och utvecklar nya arbetssätt. IT-stöd integreras tätare i verksamheten och utvecklingen innebär fler digitala tjänster.

REGION SÖRMLAND PRÄGLAS AV JÄMLIKHET OCH JÄMSTÄLLDHET, ICKE-DISKRIMINERING, NORMMEDVETENHET OCH INKLUDERING

Region Sörmlands vision är att vara den öppna regionen. Det innebär att alla människor har lika rättigheter och bemöts utifrån sina egna förut-

sättningar. Med utgångspunkt i de mänskliga rättigheterna och diskrimineringsgrunderna får ingen diskriminering eller kränkande behandling förekomma i organisationen. All verksamhet i Region Sörmland ska utgå från ett rättighetsbaserat förhållningssätt vilket innebär att de mänskliga rättigheterna respekteras, skyddas och främjas. Regionens verksamheter arbetar med värdegrundsfrågor och synliggör normer.

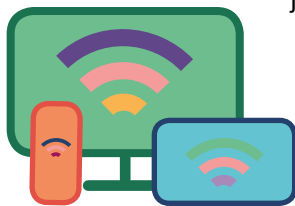
Vård på lika villkor innebär att varje individ bemöts utifrån sina behov och på ett sätt som ger lika rättigheter och möjligheter i mötet med regionens verksamheter. Det ställer krav på ökad kunskap om de särskilda villkor och förutsättningar som olika grupper har med sig när de har kontakt med regionens verksamheter. Regionen behöver analysera och följa upp sina verksamheter utifrån dessa perspektiv.

Hälsan är ojämlikt fördelad i befolkningen, likaså finns det exempelvis skillnader i kulturkonsumtion, utbildningsbenägenhet och deltagande i demokratiska processer. För att bidra till jämlikhet och jämställdhet behöver regionens uppdrag och tjänster utföras med strategier för att motverka att ojämlika mönster uppstår, förekommer eller förstärks. All verksamhet i Region Sörmland ska bedrivas utifrån en medvetenhet om vilka sårbara grupper det finns i relation till de olika uppdragen. Regionen behöver göra olika för att kunna nå och verka lika. I linje med förslag från kommissionen för jämlik hälsa bör fokus vara på socioekonomiska skillnader samt skillnader mellan kön.

REGION SÖRMLAND HAR EN HÅLLBAR PRODUKTION OCH KONSUMTION

Produktionen av de varor som Region Sörmland köper innebär en stor miljöbelastning, globalt och lokalt. Många produkter tillverkas i låglöneländer där det finns risk för kränkningar av mänskliga rättigheter. Upphandling är ett viktigt verktyg och genom att ställa krav vid upphandlingar kan Region Sörmland ta ansvar för att de tjänster och produkter som köps är producerade under hållbara och ansvarsfulla förhållanden. Regionen har under flera år ställt miljökrav i samband med upphandlingar. Detta arbete behöver utvecklas ytterligare för att även inkludera sociala aspekter samt metoder för uppföljning av ställda krav.

För att främja en effektiv resursanvändning behöver Region Sörmland utveckla ett tydligare livscy-

kelperspektiv i användningen av resurser, material och produkter. Under de närmaste åren kommer regionen utveckla arbetssätt för att hushålla, återanvända och återvinna resurser på bästa sätt.

Regionen ska fortsätta utveckla långsiktigt hållbara ekonomiska modeller för finansiering, vilket har stor betydelse ur miljömässigt och socialt perspektiv.

För att minska klimatavtrycket behöver Region Sörmland använda förnybara energislag och detta på ett långsiktigt hållbart sätt. Arbetet omfattar egna investeringar i förnybar energi och fortsatt energieffektivisering. Verksamheterna arbetar kontinuerligt och systematiskt med klimatpåverkande miljöaspekter som energianvändning, användning av narkos- och lustgas, resor och transporter samt inköp av varor och tjänster. Arbetet ska präglas av kretsloppstänkande för att minska miljöbelastningen och förebygga föroreningar. Att minska utsläppen av växthusgaser med fossilt ursprung från transporter är en viktig åtgärd. Regeringens beslut om en fossilbränsleoberoende fordonsflotta 2030 innebär inte bara att regionen behöver ställa om befintlig fordonsflotta, utan även att underlätta för kollektiva resor och ett klimatsmart resande för patienter och medarbeta-

re. Utfasning av fossila drivmedel och arbete för övergång till fossilfri fordonsflotta kommer att utgå från en strategi om fossiloberoende verksamhet.

Livsmedelsproduktion är förknippad med en rad konsekvenser för såväl hälsa som miljö, såsom påverkan på klimatet, användning av antibiotika och brister i arbetsmiljö i andra delar av världen. Regionen arbetar redan med flera aspekter i livsmedelskedjan, exempelvis med att ställa miljökrav i upphandlingar och sträva mot minimering av matsvinn. Detta arbete ska fortsätta och utvecklas så att det täcker fler aspekter i en hållbar livsmedelskedja. Ett uttalat inriktningsmål i hållbarhetsprogrammet är att, där så är möjligt, upphandla livsmedel som är producerade i enlighet med svensk lagstiftning samt ekologiska och etiskt märkta livsmedel. Genom att bana väg för svenskproducerade livsmedel bidrar regionen till minskad användning av antibiotika och konstbevattning och främjar indirekt regional livsmedelsproduktion och ett rikt odlingslandskap. Regionens livsmedelsanvändning ska präglas av en helhetssyn där mat som tillagas, säljs och serveras är näringsrik och främjar god hälsa samt medför så låg miljöpåverkan som möjligt.

Resursperspektivet

2021 har präglats av coronapandemin och regionen har ställts inför prövningar som varit oerhört tuffa inom alla områden i organisationen. Samtidigt har vi fortsatt arbetet med att ställa om till "det nya normala" genom att ta oss an framflyttad vård, stärka vår robusthet inför framtiden och samtidigt ha beredskap för nya prövningar. Våra medarbetare har varit och är en bärande del av detta arbete. Region Sörmlands flexibilitet och styrka har bland annat visat sig i samband med det stora vaccinationsarbete som genomförts.

Region Sörmland ska vara en attraktiv arbetsgivare som erbjuder medarbetarna goda villkor och möjlighet till fortbildning. Därför är det efter coronapandemin extra viktigt att vi som arbetsgivare satsar på att genomföra åtgärder för att främja återhämtning och kompetensutveckling. Våra medarbetare ska fortsatt få det stöd de behöver för att kunna hantera det de varit med om under pandemin. Arbetet med att ge våra chefer individuell utveckling och stöd utifrån vårt ledarskapsprogram "Utvecklande ledarskap" kommer att fortgå och en satsning på coachande samtal i arbetet efter pandemin har initierats. Vi har också fortsatt höjt friskvårdsbidrag under 2022 för att ge större möjlighet till friskvård.

Arbetet med att uppdatera dokumentet "Gemensam värdegrund för personalfrågor" har varit pausat på grund av pandemin men kommer att återupptas under planperioden.

Fortbildning är viktigt både som utvecklingsmöjlighet för våra medarbetare, som rekryteringsargument samt för vårdens kvalitet. Därför ska det finnas bra introduktions- och kompetensutvecklingsplaner.

Arbetet med Kompetensförsörjningsmodellen, vilken är en del av den strategiska kompetensförsörjningen, har också stannat upp på grund av pandemin men det kommer att återupptas under året. Genom att införa modellen skapas ett spårbart, enhetligt och strukturerat sätt att arbeta med kompetensförsörjning. Detta gör det tydligt för både medarbetaren och verksamheten vilka kompetenshöjande insatser som behövs och det underlättar planeringen av fortbildning både individuellt och för hela enheter. Regionen kommer att fortsätta arbetet med att införa Karriärvägar i klinisk vård vilket är ett viktigt steg för att få behålla kompetent personal inom hälso- och sjukvården.

Vi har ett fortsatt stort behov av medarbetare inom hälso- och sjukvården. Därför ökar vi möjligheterna för fler sjuksköterskor som vill vidareutbilda sig och fler undersköterskor som vill utbilda sig till sjuksköterska, arbetsterapeut, fysioterapeut eller dietist att

få studieförmån. Den 1 januari 2022 blir Mälardalens högskola universitet. Detta innebär en väsentlig utökning av forskningsverksamheten vilket kommer vara mycket värdefullt för Region Sörmland.

Kompetensförsörjning är av stor vikt för regionen och vi vill ta vara på alla resurser vi kan och har därför i januari 2021 tillsammans med Eskilstuna folkhögskola startat KLIV, kvalificerade vårddyrkarnas introduktion i vården. I och med detta behöver vi nu inte längre använda rekryteringsföretag. KLIV riktar sig till vårdpersonal som har examen från EU/EES och som behöver uppfylla Socialstyrelsens språkkrav för att nå legitimation.

Ett fortsatt arbete med "workshifting" ger rätt medarbetare, med rätt utbildning, på rätt plats vid rätt tid. Tillsammans med arbetet med den interna vårdkartan ger detta förutsättningar för bättre produktionsstyrning och kapacitetsplanering så att vi får de bästa förutsättningarna för att bedriva en sömlös, god och nära vård.

Region Sörmland har en stark ekonomi i grunden. Soliditeten har gått från -60 % för 10 år sedan till att vid delåret 2021 ligga på 10,8%. I den regionala utjämningsreserven finns det 738 miljoner kronor. Detta visar att regionen har mycket goda förutsättningar för att klara av de ekonomiska effekterna av pandemin. De extra tillskotten till regionerna som finns föreslagna i statsbudgeten, både de generella och de riktade, är av stor betydelse för att möta Region Sörmlands behov. Eftersom de riktade statsbidragen är tidsbegränsade behöver satsningar inom dessa områden vara sådana att de bidrar till utveckling för ökad kvalitet och/eller effektivitet. Dessa satsningar får sedan utvärderas innan de införs i ordinarie verksamhet. Arbetet med få ned kostnadsutvecklingstakten och höja effektiviteten behöver fortsätta. För att inte hindra det goda utvecklingsarbete som sker i vår organisation, samt att klara av de konsekvenser som coronapandemin medför, kommer delar av den regionala utjämningsreserven att användas under planperioden.

REGION SÖRMLAND ÄR EN ATTRAKTIV ARBETSGIVARE

Huvudområdena inom personal rör medarbetar- och ledarskap, lärande och utveckling, hälsa och arbetsglädje, mångfald och jämställdhet samt arbetsvillkor och lön. Utgångspunkten för arbetet är regionens vision och personal- och arbetsmiljöpolicy samt politiska mål och regionens etiska värderingar.

Att systematiskt arbeta med utveckling av arbetsmiljön för medarbetare och chefer är av stor vikt. Mätning av den personalpolitiska utvecklingen sker genom olika uppföljningsverktyg. Ett exempel är hållbart medarbetar engagemang (HME), som handlar om motivation, ledning och styrning. HME är nationellt och används av flera regioner och kommuner, vilket skapar goda och användbara jämförelsemöjligheter.

Region Sörmland ska vara en attraktiv arbetsgivare där medarbetare och ledare känner engagemang, stolthet och arbetsglädje i sitt uppdrag att producera tjänster med hög kvalitet, säkerhet och service. Det är viktigt för att kunna behålla och attrahera relevant kompetens för att därigenom bygga en robust organisation för framtiden.

En förutsättning för att nå dit är att främja det goda och närvarande ledarskapet. Regionens ledare ska inspirera till mod och skapa en trygg miljö där medarbetare motiveras till initiativ och handling. För att skapa en inkluderande kultur som klarar av att hantera förändringar krävs ett tillitsbaserat och kommunikativt ledarskap som bjuder in till dialog samt stöttar och inspirerar medarbetare att kontinuerligt vara delaktiga i utvecklingsarbetet. Det ställs höga krav på att vara chef idag. För att stärka och utveckla våra ledare måste det ges förutsättningar att framgångsrikt utföra sitt uppdrag. Det görs med ett genomtänkt och fokuserat arbete med ledarskapsutveckling och genom att bland annat identifiera och utveckla egna talanger i organisationen. Chefer behöver också stöd och organisatoriska förutsättningar

där ansvar och befogenheter decentraliseras.

Regionstyrelsen beslutade i juni 2021 att ta fram förslag på åtgärder i syfte att främja medarbetarnas återhämtning efter covid-19. Åtgärderna syftar till att främja återhämtning genom att bland annat skapa utrymme för reflektion, skapa förutsättningar för ett bra samarbetsklimat och ge verktyg för att återta kontroll över arbetssituationen. Vidare är det viktigt för arbetsgivaren att uppmärksamma medarbetare som befinner sig i riskzon för ohälsa samt att ge chefer förutsättningar att kunna vara ett gott stöd för sina medarbetare.

De förslag som tagits fram och som ska genomföras är:

- Erbjud ersättning för gruppaktiviteter, teambildande insatser, föreläsningar och temadagar med fokus på återhämtning.
- Erbjud hälsokontroll till samtliga medarbetare.
- Utveckla metoden "LIRA för återhämtning" och därmed skapa en ny metod för att främja utrymme för reflektion och återhämtning.
- Erbjud handledningsgrupper för chefer. Chefer kommer att erbjudas kollegialt stöd genom handlednings- och reflektionsgrupper där chefer från olika verksamheter kan mötas.

REGION SÖRMLAND HAR EN STARK EKONOMI I BALANS

Region Sörmland har de senaste åren, liksom många andra regioner, haft en relativt hög kostnadsutveckling. Under coronapandemiåren har verksamheternas kraftigt ökade kostnader kompensats genom statsbidrag. Den demografiska utvecklingen inför kommande år medför ytterligare behovsökningar, samtidigt som det inom många områden blir allt svårare att rekrytera personal. Regionen gör stora satsningar på fastigheter och IT-stöd. Under de närmaste åren måste fokus därför ligga på att på bästa sätt tillvarata de resurser som används i verksamheten. De tjänster som erbjuds invånarna ska hålla hög kvalitet och det

kommer att kräva att regionen kontinuerligt ser över den egna produktionen och även relaterar till det tjänsteutbud som ges av andra regioner i vår närhet. Samtliga nämnder inom regionen måste ha fortsatt starkt fokus på att bedriva en effektiv verksamhet inom givna ekonomiska ramar. Det särskilda effektiviseringsarbetet som påbörjats inom centrala administrativa funktioner ska slutföras under planperioden.

Arbetet med att över tid stärka den övergripande ekonomin har varit framgångsrikt. Den gamla skulden från pensioner som tjänats in före 1998 har successivt amorterats ned, samtidigt som regionen haft positiva ekonomiska resultat och även en god värdeökning av egna tillgångar. En följd av detta är att soliditeten i Sörmland över en tioårsperiod har förbättrats från minus 60 % till cirka plus 6 %, ett

nyckeltal som i flertalet andra regioner fortfarande ligger på en avsevärt sämre nivå. Med de ökande behoven i verksamheten kommer målsättningen därför under de närmaste åren inte innebära en ytterligare konsolidering av ekonomin.

Effekterna av coronapandemin har varit omfattande på både verksamhet och ekonomi. Regionen har valt att under en period budgetera delar av den uppbyggda resultatutjämningsreserven, för att fokusera på en bibehållen god verksamhet i konjunkturedgången som följt i pandemins spår. I ett längre perspektiv behöver det ekonomiska resultatet givetvis vara positivt för att regionen ska ha en fortsatt god ekonomisk hushållning.

Regionens riktlinjer för en god ekonomisk hushållning ska följas. Regionens ska ha ett balanskravsresultat på minst 0 och bibehålla en positiv soliditet.

Patientavgifter

BESÖK TILL PRIMÄRVÅRD

Besök till primärvård har en enhetlig avgift oavsett yrkeskategori. Avgiften är 200 kr per besök. Avgift helgjour är 400 kr per besök. Avgift för digitalt besök med ljud, bild och/eller text och som sker med säker inloggning är 100 kr per besök.

BESÖK TILL SPECIALISTSJUKVÅRD

Besök till specialistsjukvård har en enhetlig avgift för alla besök oavsett yrkeskategori. Avgiften är 400 kr per besök. Avgift för digitalt besök med ljud, bild och/eller text och som sker med säker inloggning är 200 kr per besök.

SLUTENVÅRD/SJUKHUSVISTELSE

Avgift för slutenvård/sjukhusvistelse är 110 kr per dygn.

BARN OCH UNGDOMAR

Hälso- och sjukvård är avgiftsfri för barn och ungdomar i Region Sörmland. Ungdomar betalar avgift från och med den 1 januari det år de fyller 20 år. När barn och ungdomar erhåller vård utanför länet och vårdregionen tar ut en patientavgift, är det möjligt att få avgiften återbetald av Region Sörmland. Tandvård är avgiftsfri för barn och ungdomar i Region Sörmland till och med det år då patienten fyller 23 år.

85-ÅRINGAR OCH ÄLDRE

För personer som är 85 år eller äldre är avgiften inom öppenvård 0 kr. Öppenvård är all vård som inte kräver att du blir inlagd på sjukhus. Det kan till exempel vara besök hos allmänläkare eller sjuksköterska på en vårdcentral eller besök hos en specialistläkare.

UPPSKJUTEN VÅRD

Patienten har rätt till ersättning för förlorad arbetsinkomst samt utlägg för resa om patienten får sin planerade vård uppskjuten av skäl som regionen förorsakat.

HÖGKOSTNADSSKYDD

Beloppet för högkostnadsskydd för hälso- och sjukvård är 1 200 kronor, vilket innebär att patienten aldrig betalar mer än det maxbeloppet under en 12-månadersperiod för frikortsb berättigad vård och behandling.

Patientavgifter (kr)

Besök primärvård *	200
Besök primärvård, jourtid	400
Digitalt besök primärvård **	100
Besök specialistsjukvård ***	400
Digitalt besök specialistsjukvård **	200
Besök medicinsk service	0
Slutenvård/sjukhusvistelse	110
Riktade hälsokontroller/hälsofrämjande program	0
Ambulansvård/ambulanstransport	400
Hembesök SSIH/Mobilt team	0
Uteblivet, ej avbokad besök, primärvård****	300
Uteblivet, ej avbokad besök, specialist-sjukvård/primärvård jourtid****	450

* Vårdcentral och privata vårdgivare på primärvårdsnivå som har avtal med Region Sörmland.

** Distanskontakt med ljud, bild och/eller text som sker med säker inloggning. Gäller besök till läkare och/eller psykolog.

*** Gäller även privat specialistmottagning som har avtal med Region Sörmland.

**** Gäller alla oavsett ålder. Gäller även digitala besök. Avgiften ingår inte i högkostnadsskyddet.

Ägardirektiv 2022-2024

ÄGARDIREKTIV 2022 FÖR VITA HUSET I NYKÖPING AB

Vita Huset i Nyköping AB är moderbolag i Region Sörmlands bolagskoncern. Koncernen är en del av den totala regionverksamheten. I regionens bolagspolicy och grundläggande ägardirektiv, beslutade i LF 2014-04-29 (LS-LED14-001-6) § 47, finns allmänna riktlinjer för regionens bolag som Bolaget har att följa utöver dessa ägardirektiv.

Syftet med Bolagets verksamhet

Ändamålet med Bolagets verksamhet är att skapa nytta och värden för kunden, samhället och ägaren, direkt och indirekt, genom att tillsammans med dotterbolagen ta ett hållbart samhällsansvar och utveckla bolagens verksamhet på ett värdeskapande sätt, leda och samordna bolagen samt initiera och driva särskilda projekt i syfte att utveckla regionens bolagsverksamhet.

Inriktning och omfattning av verksamheten

Bolaget ska som moderbolag äga och förvalta aktier i Region Sörmlands helägda bolag.

Kapitalförsörjning

Bolagets aktiekapital är 20 mnkr inklusive reservfond. Det egna kapitalet ska vara minst 20 mnkr. Bolagets kapitalbehov i övrigt ska tillgodoses genom att Bolaget på avtalade villkor ingår i regionens koncernkontosystem.

Finansiella mål

Koncernen ska uppvisa ett positivt rörelseresultat. Moderbolaget ska i första hand stärka det egna kapitalet i bolagskoncernen genom omfördelning inom bolagskoncernen och inom givna ramar. Där efter utdelas tillgängligt fritt kapital till ägaren.

Övrigt

Bolaget ska upprätta årshjul innehållande bolagskoncernens plan för rapportering, möten, beslutsärenden och övriga större bolagsgemensamma planer.

Under förutsättning att regionfullmäktige fattar beslut om överlåtelse av anläggningstillgångarna i Länstrafiken Sörmland AB, organisationsnummer 556194–6236, till Region Sörmland ska bolaget tillsammans med Region Sörmlands verksamhetsområde regionservice genomföra verksamhetsöverlåtelse beträffande Länstrafiken Sörmland AB:s verksamhet i syfte att överlåta verksamheten till Region Sörmland. Bolaget ska ta fram plan för avveckling av Länstrafiken Sörmland AB.

ÄGARDIREKTIV TILL DOTTERBOLAGEN

Folk tandvården Sörmland AB

Ägardirektivet till Folk tandvården Sörmland AB ska vara treårigt och följande specifika direktiv anges:

- Bolaget ska enligt anvisningar lämna en separat ekonomisk redovisning per verksamhetsgren enligt den gemensamma modell som huvudmännen tagit fram
- Till moderbolaget ska Folk tandvården Sörmland AB lämna koncernbidrag motsvarande moderbolagets löpande utgifter. Under rådande coronapandemi ska bolaget verka för att minimera den ekonomiska skadan, samtidigt som bolaget ska verka för att upprätthålla så god tillgänglighet som möjligt för sina kunder, såväl på kort som lång sikt. Bolaget ska rapportera utvecklingen månatligen till moderbolaget
- Direktiv om utdelning till moderbolaget ska anges
- Ett program för uppföljning av privata utförare är framtaget för regionen och programmet ska

rapporteras vid delår och helår. Folkvandvården i Sörmland AB ska vara behjälplig med relevanta uppgifter.

- Direktiv om att bolaget ska ta ansvar och verka värdeskapande för samhället utifrån ett långsiktigt hållbart samhällsansvar. Region Sörmlands hållbarhetspolicy samt hållbarhetsprogram gäller även för bolagen och knyter an till gällande lagstiftning och andra övergripande styrdo-

kument som till exempel FN:s deklarationer om de mänskliga rättigheterna, Agenda 2030, CEMR-deklarationen, Nationellt mål och inriktning för funktionshinderspolitiken, Nationella strategin för lika rättigheter och möjligheter oavsett sexuell läggning, könsidentitet eller könsuttryck de svenska miljömålen samt det övergripande svenska folkhälsopolitiska målet med dess målområden.

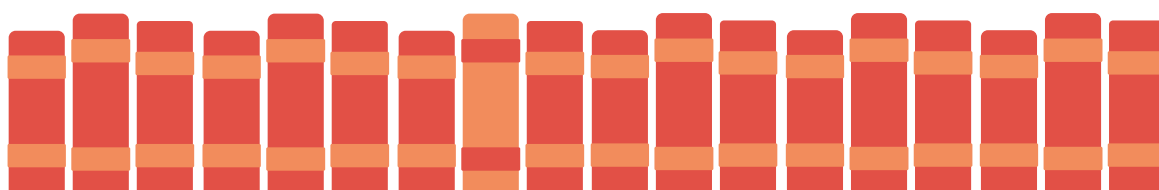
Intern kontroll

I nämndbudgeten ska intern kontrollplan ingå som en del. Mål och indikatorer i nämndbudgeten utgör, vid sidan av lagstiftning och policys, en viktig utgångspunkt vid planeringen av innehållet i den interna kontrollplanen.

Genom att identifiera och analysera risker som ur olika perspektiv kan äventyra måluppfyllelsen, kan riktade kontroller och uppföljningar göras där risken bedöms som hög att fel med stora conse-

kvenser kan uppstå. Med ett sådant systematiskt arbetssätt kan innehållet i de interna kontrollplanerna breddas och riktas mot områden som bedöms som riskfyllda. Områden som tidigare visat sig fungera väl kan då stå tillbaka för nya obeprövade delar.

Nämnderna i Region Sörmland har under senare år lagt till internkontrollpunkter gällande större områden såsom finans, fastigheter och informationssäkerhet.

Program för uppföljning av privata utförare

INLEDNING

Regionfullmäktige ska enligt 5 kap 3 § kommunallagen (KL) varje mandatperiod anta ett program med mål och riktlinjer för verksamheter som upphandlats och utförs av privata utförare. I programmet ska det också anges hur fullmäktiges mål och riktlinjer samt övriga föreskrifter på området ska följas upp och hur allmänhetens insyn ska tillgodoses.

Syftet med kommunallagens krav är att förbättra uppföljning och kontroll av privata utförare och öka allmänhetens insyn i privata utförares verksamhet.

Programmet gäller samtlig verksamhet, som helt eller delvis är överlåtten av Region Sörmland och dess helägda bolag, där den privata aktören är utförare av verksamheten. Det gäller även när regionen genom av regionen helägda bolag, föreningar eller stiftelser väljer att anlita privata utförare.

Med utgångspunkt ur ovanstående omfattar programmet därmed all verksamhet som gäller under exempelvis lag om valfrihetssystem (LOV), upphandlade tjänster enligt lag om offentlig upphandling (LOU), privat utförd barn- och ungdomstandvård samt tandvård för unga vuxna enligt tandvårdslagen, kollektivtrafik enligt lag om upphandling inom försörjningssektorerna (LUF) samt övriga verksamheter som riktar sig till invånarna.

MÅL OCH RIKTLINJER FÖR VERKSAMHET SOM UTFÖRS AV PRIVATA UTFÖRARE

Regionen anlitar privata utförare framförallt i syfte att komplettera regionens utbud av tjänster utifrån medborgarnas behov. Genom mål och budget fastställs årligen övergripande mål och riktlinjer

som gäller för regionens samtliga verksamheter, även de som drivs av privata utförare på uppdrag. Utifrån dessa övergripande mål och riktlinjer fastställer varje nämnd i sin tur ett antal mål, indikatorer och nyckeltal avsedda att användas för att styra och följa upp att verksamheten bedrivs och utvecklas i linje med ovan.

UPPFÖLJNING AV MÅL OCH RIKTLINJER

Regionstyrelsen och nämnderna ansvarar inom sina verksamhetsområden för att se till att verksamheterna drivs enligt lagar, föreskrifter, mål och riktlinjer, att den interna kontrollen är tillräcklig och att verksamheten drivs på ett i övrigt tillfredsställande sätt (10 kap 8 § KL). I ansvaret ingår att följa upp och kontrollera verksamheten. Detta gäller oavsett om verksamheten drivs i egen regi eller av en privat utförare. Utöver ovanstående har regionstyrelsen ett särskilt ansvar att leda, samordna och ha uppsikt över verksamheten i nämnder och kommunala företag. Uppsikten gäller även verksamhet som lämnats över till privata utförare.

Det är således varje nämnd som ansvarar för att uppföljningen regleras i de avtal som tecknas med varje utförare. Det innebär att förfrågningsunderlag och avtal ska innehålla krav på att utföraren medverkar vid uppföljning av verksamheten genom att exempelvis lämna statistik och verksamhetsmått till nämnden och deltar vid genomförandet av brukarenkäter som nämnden bestämmer. Krav ska också finnas på att utföraren rapporterar nödvändiga uppgifter till nämnden, nationella register eller andra myndigheter samt kring synpunktshantering, där nämnden vid begäran ska få del av inkomna

synpunkter från brukare. Avtalet ska också reglera hur nämndens uppföljning återrapporteras till utföraren och redovisas för allmänheten.

Uppföljningen ska särskilt fokusera på beslutade mål och fokusområden i mål och budget. Utöver mål- och fokusområdesuppfyllelsen ska varje nämnd följa upp att uppdrag till privata utförare utförs enligt uppdragsbeskrivningar, förfrågningsunderlag, anbud och avtal. Nämnderna ska också följa upp att utförarna följer de lagar, förordningar och föreskrifter som gäller eller kan komma att gälla.

Det är viktigt att ta hänsyn till att de privata utförarnas verksamheter är av olika omfattning och finns inom skilda områden. Varje nämnd behöver därför ha möjlighet att anpassa uppföljningen efter behov. Nämnden behöver ta ställning till vilken/vilka typer av uppföljning som ska användas, liksom frekvens och omfattning. I de fall där uppföljning och tillsyn är reglerat i lag styr detta vilka typer av uppföljning som är möjlig.

Efterlevnaden säkras löpande genom intern kontroll som varje nämnd ansvarar för samt genom regionsstyrelsens uppsiktsplikt och revisorernas granskning.

ALLMÄNHETENS INSYN

Allmänheten ska få skälig insyn i verksamhet som lämnas över till privata utförare. I de avtal som tecknas med privata utförare ska det därför ställas krav på att allmänheten ska ha rätt till insyn i hur verksamheten utförs. Vidare ska anges vilken information som ska tillhandahållas regionen och hur det ska ske (10 kap 9 § KL).

Informationen som begärs från privata utförare ska ha en koppling till upphandlingen, avtalet och verksamheten och inte ställa högre krav än vad som är rimligt. Utföraren behöver inte lämna uppgifter om det strider mot lag eller annan författning. Den information som lämnas ska inte anses utgöra företagshemlighet enligt lag (1990:409) om skydd för företagshemligheter. Utföraren bör få information om att handlingarna är allmänna handlingar när de inkommit till Region Sörmland och att de kan vara offentliga.

Allmänheten ska vidare erbjudas möjlighet att jämföra olika vårdgivares utbud och resultat. Det görs bland annat genom att Region Sörmland medverkar till utvecklingen av nationella jämförelsetjänster, exempelvis inom ramen för 1177, Kolada och Öppna Jämförelser som publiceras av Sveriges kommuner och regioner.

UPPDRAG SAMT

ÅTERRAPPORTERING

Regionfullmäktige uppdrar till varje nämnd att med utgångspunkt i detta program ansvara för att säkerställa att även privata utförare inom nämndens ansvarsområde bedriver verksamheten enligt de lagar, förordningar och föreskrifter som gäller eller kan komma att gälla för verksamheten samt de mål och riktlinjer som fullmäktige och nämnd fastställer för respektive verksamhet. Regionfullmäktige uppdrar vidare till varje nämnd att säkerställa allmänhetens insyn i verksamhet.

Varje nämnd ska med fullmäktiges program som grund utarbeta en årlig plan för när och på vilket sätt avtal och verksamhet ska följas upp. Planen ska bifogas nämndens verksamhetsplan och följas upp och redovisas i samband med delårsrapportering och årsredovisning till regionfullmäktige.

Planen ska innehålla:

- En sammanfattande beskrivning av nämndens uppföljningsansvar
- Vad som ska följas upp
- Vilka former av uppföljning som kommer att tillämpas (till exempel tillsyn, verksamhetsuppföljning och avtalsuppföljning)
- Vem eller vilka som ansvarar för att genomföra uppföljningarna
- Särskilda granskningsområden under året
- Tidplan
- Former för återkoppling av resultat (till nämnd, utförare och allmänheten).

Varje nämnd ansvarar för att rapportera måluppfyllelse och resultat kopplade till målen till regionfullmäktige. Detta görs i samband med delårsuppföljning och årsredovisning.

Uppföljningen till regionfullmäktige ska redovisa nämndens sammanfattande bedömning av måluppfyllelse och resultat kopplat till målen.

Vidare ska redovisas:

- Genomförda granskningar av privata utförare under året
- Hur uppföljningen har fungerat och dess resultat
- Hur verksamheten planeras att utvecklas för att skapa utrymme för nya och förbättrade tjänster.

Region Sörmland
Repslagaregatan 19
611 88 Nyköping

